

KULTTUURIEN KIRKKO
Artikkelisarja monikulttuurisuudesta

Maria Vilja

Opinnäytetyö, kevät 2010

Diak Etelä, Helsingin toimipaikka

Diakoninen sosiaali-, ja terveysalan
koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

diakonin virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Vilja, Maria.

Kulttuurien kirkko. Artikkelisarja monikulttuurisuudesta.

59 sivua, yksi liite, Helsinki, kevät 2010,

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä, Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma, diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyöproduktio tavoitteena oli tuottaa sarja monikulttuurisuusaiheisia lehtiartikkeleita Espoon seurakuntasanomiin (Esse). Idea opinnäytetyöhön syntyi Espoon seurakuntayhtymän toivottua seurakuntien monikulttuurisen työn ja ulkomaalaistaustaisten seurakuntalaisten saavan näkyvyyttä seurakuntalehden sivuilla. ”Kulttuurien kirkko”-nimellä julkaistun juttusarjan tarkoitus on pitää esillä monikulttuurisuuden teemoja ja tehdä kirkon monikulttuurisuutta tunnetuksi.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta ja artikkelisarjasta. Teoriaosuudessa käsitellään monikulttuurisuutta ja siihen liittyviä ilmiöitä sekä joukkoviestintää ja monikulttuurisuusjournalismia. Omassa kappaleessaan kerrotaan juttusarjan työstämisestä ja opinnäytetyöprosessin vaiheista. Pohdintaosiossa arvioidaan työn onnistumista. Itse juttusarja on sijoitettu liitteeksi teoriaosuuden loppuun.

Teoria-aineisto kerättiin kirjallisuudesta. Materiaali juttusarjaan saatiin haastatteluista. Tutustuin myös Espoon monikulttuurisuutta koskevaan tilastotietoon ja vierailin seurakunnan monikulttuurisissa tilaisuuksissa. Työ valmistui keväällä 2010. Juttusarja julkaistiin lehdessä tammi-maaliskuussa 2010.

Asiasanat: kotoutuminen, monikulttuurisuus, viestintä, produktio

ABSTRACT

Vilja, Maria.

Church of Cultures. Articles about Multiculturalism.

59 p., 1 appendix. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Work.

The aim of the production was to produce a series of articles about multiculturalism in Espoo parishes. Five articles were published in “Esse” publication of Espoo parishes, coming out weekly. The series was published under the title “Church of Cultures”. The purpose of the articles was to make multicultural work of church wider known and add public visibility of the parish members with immigrant background.

The thesis consists of two different parts which are the theory and the product. The theory part presents variations of immigration in Finland and multiculturalism. Communications, journalism and media appearance of immigrants are discussed in its own chapter. Additionally, the theory part contains a report of the production process. The product itself is placed in the end of the theory part as appendices.

The material for the theory part was collected from literature. The material for the articles was collected in different ways: following statistics, interviewing and visiting gatherings. The first of the articles was a general presentation of ethnicity in Espoo and Espoo parishes. Three of the articles were interviews and one was reportage. Possible reader feedback was observed.

Keywords: integration, multiculturalism, communications, production

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 MAAHANMUUTTAJAT – UUDET SUOMALAISET?	8
2.1 Maahanmuuttaja, uussuomalainen, ulkomaalaistaustainen.....	8
2.2 Suomen maahanmuuttajat	9
2.3 Espoon ulkomaalaistaustaiset.....	10
2.4 Maahanmuuton syitä	10
2.4.1 Paluumuutto	10
2.4.2 Pakolaisuus.....	11
2.4.3 Avioliitto, työ ja opiskelu	12
3 MAAHANMUUTTO PROSESSINA.....	14
3.1 Kotoutumisen kokemus.....	14
3.2 Suomen maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikka	15
3.3 Akkulturaatio	16
4 MONTA KULTTUURIA	18
4.1 Kulttuuri	18
4.2 Etnisyys	19
4.2.1 Etninen ryhmä	20
4.2.2 Objekttiivinen ja subjektiivinen etnisyys	20
4.3 Monikulttuurisuus	21
4.4 Me ja toiset.....	23
5 KIRKKO JA MONIKULTTUURISUUS.....	26
5.1 Monikulttuurinen kirkko	26
5.2 Monikulttuurisuus Espoon seurakunnissa.....	28
6 VIESTINNÄN VAIKUTUKSET	29
6.1 Joukkoviestintä.....	30
6.2 Journalismin etiikka	30
6.3 Etnisyys journalismissa.....	32
6.3.1 Maahanmuuttojournalismi historian valossa	33
6.3.2 Kohti dialogista journalismia	34
6.3.3 Puhujarakenne muutokseen.....	35
6.3.4 Monikulttuuriset kehukset.....	36
6.3.5 Työperäisen maahanmuuton näkökulma.....	37
6.4 Kohti tasavertaista viestintää.....	37
7 OPINNÄYTETYÖPROSESSI	40
7.1 Produktio opinnäytetyönä	40
7.1.1 Yhteistyökumppanit	40
7.2 Opinnäytetyön lähtökohdat	41

7.3 Suunnittelu	42
7.4 Haastatteluun valmistautuminen	43
7.5 Haastattelut toteutuvat.....	44
7.6 Työstämällä lopputulokseksi	44
7.7 Palaute	46
8 POHDINTA.....	48

LIITE 1 Kulttuurien kirkko-jutut

LIITE 2 Alkuperäiset Kulttuurien kirkko-jutut

1 JOHDANTO

Hankemuotoisen opinnäytetyöni kirjallisessa osiossa esittelen työni aiheen taustoinen, teoreettisen viitekehyksen, työn tavoitteet sekä raportoin opinnäytetyöprosessin vaiheet. Lisäksi arvioin tavoitteiden täyttymistä. Varsinainen produktio, eli suunnittelutyöni tuote, on sarja monikulttuurisuusaiheisia lehtijuttuja. Espoon seurakuntasanomissa julkaistu juttusarja on koottu liitteeksi kirjallisen opinnäytetyöni loppuun. Toisena liitteenä ovat luettavissa alkuperäiset juttuni ennen julkaisun yhteydessä tehtyjä pieniä muutoksia. Työni on siis kaksiosainen ja siihen kuuluu kirjallinen teoriaosio, sekä tuotteena kokonaisuutena lehtiartikkeleita.

Ajatus tämällytyypiseen opinnäytetyöhön syntyi Espoon seurakuntasanomien (Essen), Espoon seurakuntien monikulttuurisen työn ja henkilökohtaisten intressieni kohdatessa. Olen usean vuoden ajan toiminut lehden avustavana toimittajana. Opiskelujeni ja etenkin kansainvälisten työharjoitteluideni aikana herännyt kiinnostus monikulttuurisia kysymyksiä kohtaan yhdistyy opinnäytetyössä kirjoittamisharrastukseeni. Espoon seurakuntasanomat on seurakuntien ja seurakuntalaisten yhteinen lehti ja viestinnän väline. Espoon seurakuntiin kuuluu ihmisiä monista eri kulttuureista. Seurakuntien monikulttuurisen työn toive oli, että monikulttuurisuus voisi saada näkyvyyttä myös Espoon seurakuntasanomien sivuilla. Toiveeseen vastaamaan syntyi idea monikulttuurisesta artikkelisarjasta, jonka toteutuksen opinnäytetyöni kirjallisessa osassa raportoin.

Toivon, että juttusarjani voisi tuoda monikulttuurisuutta seurakuntalaisten lähelle ja luoda pohjaa uusille kohtaamisille. Ennen kirjoitustyön aloittamista perehdyin etnisyyden esittämiseen journalismissa. Yksi työni tärkeitä teoreettisia lähtökohtia on ajatus siitä, että tasa-arvoinen viestintä voi auttaa monikulttuurisen ja tasavertaisen yhteiskunnan ja seurakunnan rakentamisessa. Toiveeni on tuoda keskusteluun sosionomi-diakonin näkökulmaa.

Esse on Espoon kolmanneksi luetuin lehti, sillä on 106 000 yli 20-vuotiasta lukijaa (Sarkimaa 2009). Lehti jaetaan seurakuntalaisten koteihin. Työni kohderyhmäksi voidaan määrittellä lehden lukijakunta. Lukijat ovat niitä ihmisiä, jotka mahdollisesti seuraavat juttusarjaa ja joissa se mahdollisesti herättää tunteita suuntaan tai toiseen. Joukko

on varsin heterogeeninen, vaikkakin kaksi asiaa yhdistää suurinta osaa heistä: he asuvat Espoossa ja kuuluvat seurakuntaan.

Kun ryhdyin työskentelemään aiheen parissa, talouden laskusuhdanne oli nostanut maahanmuuttokeskustelun otsikoihin. Suomalaisten mielipiteet kiristyivät. Toisaalta työperäisen maahanmuuton oli tiedostettu olevan välttämätöntä. Kevät 2010 oli maahanmuuttokeskustelun kannalta merkittävää aikaa. Keskustelua käytiin enemmän ja voimakkaammin kuin aikaisemmin Suomen maahanmuuttohistorian aikana. Keskustelun sisällöt liittyivät ensisijaisesti pakolais- ja turvapaikanhakusymyksiin ja käännytyksiin, sekä työperäiseen maahanmuuttoon. Keskustelun areenoita oli kaksi: lehdet, sekä Internet. Poliitikkojen ja tutkijoiden puheenvuoroihin sekä yleisönosastokirjoitteluun painotuvan julkisen lehtikeskustelun pysyessä asiallisuuden rajoissa käytiin netissä samanlaisesti rajua, osittain vihasävytteistä keskustelua. Uudenvuoden aattona 2009 vain kaksi viikkoa ennen ensimmäisen Kulttuurien kirkko jutun julkaisua Sellon kauppakeskuksessa Espoon Leppävaarassa tapahtui traaginen ampumistapaus. Uhrin olivat suomalaisia ja tekijä ulkomaalaistaustainen. Tapahtuma sai maahanmuuttovastaiset mielipiteet roihautamaan ja Espoo oli keskustelun polttopisteessä. Aika näyttää mihin suuntaan mielipideilmasto kehittyy. Juttusarja ilmestyi siis keskelle tätä polemiikkia yhdessä Espoon luetuimmista lehdistä. Samaan aikaan vuosi 2010 on Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa siirtolaisuuden teemavuosi. Teemavuoden tarkoituksena on kannustaa ja haastaa seurakunnat kehittämään monikulttuurisuutta ja moninaisuuden kohtaamista.

Opinnäytetyöni toteutustapa on uudenlainen tai jopa kokeileva. Uskon, että sosiaali- ja kirkon alan osaajien ihmisläheinen näkökulma on käyttökelpoinen myös yhteiskunnallisen vaikuttamisen saralla. Työni kautta kokeilen, voiko sosionomi-diakoni soveltaa osaamistaan kirjoittamalla lehteen. Otin kiitollisuudella ja rohkeasti vastaan erilaisen toteutustavan ja kiinnostavan, ajankohtaisen aiheen. Kulttuurien kirkko-juttusarja julkaistiin Essessä tammi- maaliskuussa 2010, lehden numeroissa 2, 4, 6, 8 ja 10.

2 MAAHANMUUTTAJAT – UUDET SUOMALAISET?

2.1 Maahanmuuttaja, uussuomalainen, ulkomaalaistaustainen

Kun ihminen astuu oman kotimaansa rajojen ulkopuolelle, hänestä tulee ulkomaalainen (Räty 2002, 11). Vasta asettuessaan asumaan toiseen maahan pysyvästi häntä kutsutaan maahanmuuttajaksi. Maahanmuuttoprosessi etenee pelkistetysti kolmen portin kautta. Nämä ovat maahan pääsy, pysyvä asuminen ja kansalaisuuden saaminen. (Anis 2009.) Suomessa asuva yli 18-vuotias maahanmuuttaja voi hakea Suomen kansalaisuutta tietyn ehdoin. Hänen tulee olla asunut maassa yhtäjaksoisesti riittävän kauan, eikä hän ole saanut syyllistyä rangaistaviin tekoihin tai laiminlyödä maksuvelvollisuuksiaan. Hänen on myös pystyttävä osoittamaan tyydyttävä suomen, ruotsin tai viittomakielen taito, henkilöllisyys ja selvitys toimeentulosta. Päätös on kuitenkin harkinnanvarainen ja kansalaisuus voidaan myöntää vaikka kaikki kohdat eivät täytyisi. (Maahanmuuttovirasto 2010.) Saatuaan kansalaisuuden maahanmuuttajasta tulee toisella mittarilla suomalainen, toisella taas ei. Ihmisen on mahdotonta vaihtaa omaa etnistä ryhmäänsä, mutta jos suomalaisella tarkoitetaan yhteiskunnassa toimivaa ihmistä, voi maahanmuuttajataustainen ihminen olla täysin suomalainen. (Räty 2002, 13.)

Maahanmuuttajuudesta puhuttaessa käytetään monenlaisia termejä, joilla pyritään erottamaan ensinnäkin eri maahanmuuttajaryhmiä ja toisaalta kansalaisuuden saaneita henkilöitä. Maahanmuuttaja-sanasta on tullut journalismissa ja tieteessä käytetty termi. Artikkeleissa se tarkoittaa yksinkertaisesti jotakin ”epämeikälistä” ja sitä kuulee käytettävän usein myös etuliitteenä. (Horsti 2005, 200–201.) Sinänsä harmittomaan sanaan on viimeaikoina kohdistunut kritiikkiä. Maassaoloajalla on merkitystä sen kannalta onko maahanmuuttaja-sanalla käyttö sopivaa. Monet maahan kauan sitten muuttaneet kokevat, ettei määrittely enää sovi heihin. (Alitoppa-Niitamo & Söderling 2005, 11.) Käsite ohjaa helposti mielikuvat ihmisiin, joiden oletetaan kärsivän tietynlaisista sosiaalisista ongelmista. Maahanmuuttaja-sana niputtaa eri maista ja eri syistä maahan muuttaneet henkilöt yleistävän termin alle. (Simola 2008, 11.) Sillä saatetaan tarkoittaa ihmisryhmää, jonka jäsenillä ei ole juuri mitään yhteistä, paitsi se, etteivät he ole syntyperältään suomalaisia (Horsti 2005, 201).

Maahanmuuton sijaan puhutaan myös siirtolaisuudesta, etnisistä vähemmistöistä ja vähemmistöistä (Luostarinen 2007,15). Toisinaan puhutaan ulkomaalaistaustaisista. Käytössä on myös sana ”uussuomalainen”. Termiä on käytetty etenkin jo kansalaisuuden saaneista maahanmuuttajista (Räty 2002, 13). Tämäkään termi ei ole ongelmaton. Suomalaiseksi puhuttelemisen voidaan kokea pyrkivän maahanmuuttajataustan häivyttämiseen. Suomalaisuuteen sulautumisen ei kuitenkaan pitäisi olla oletuksena edes käsitteiden tasolla.

Aloittaessani työskentelyn ensimmäinen kohtaamani haaste oli valita mitä käsitteitä käytän työssäni. Täydellistä maahanmuuttajaa kuvaavaa sanaa ei ole vielä syntynyt ja käytettävissäni olivat vain jo olemassa olevat termit. Koska kaikkiin sanoihin liittyy enemmän tai vähemmän problematiikkaa päädyin käyttämään niitä sekaisin. Valitsin mieluummin sekalaisen lopputuloksen kuin yhden termin, joka mahdollisesti jo ensi vuonna on vanhentunut ja leimaava.

2.2 Suomen maahanmuuttajat

Suomen suurimmat ulkomaalaisryhmät ovat venäläiset, virolaiset, ruotsalaiset ja somalialaiset. Ruotsalaisten suurta määrää selittää Suomen kansalaisuudesta luopuneiden siirtolaisten paluumuutto. Somalialaiset ovat suurin pakolaistaustainen ryhmä, mutta myös Irakista ja entisestä Jugoslaviasta on saapunut suuria pakolaisryhmiä. Samaa kansallisuutta edustavat maahanmuuttajat eivät kuitenkaan ole yhtenäinen ryhmä, vaan saman maan kansalaisissa saattaa olla ihmisiä, jotka puhuvat eri kieltä ja edustavat eri kulttuuripiirteitä. (Räty 2002, 34–35.)

Suomessa maahanmuuttajaväestö on rakenteeltaan hieman erilainen kuin muissa läntisissä teollisuusmaissa, koska Suomi on alusta asti ollut maahanmuuttopolitiikassaan valikoiva. Muissa Euroopan maissa yleistä työvoimasiirtolaisuutta ei ole Suomessa tapahtunut juurikaan. Voidaan sanoa, että varsinainen maahanmuutto Suomeen on historialtaan lyhyt, sillä vasta 1990-luvun taitteessa paluumuutto, pakolaisuus ja kansainvälisten avioliittojen lisääntyminen muuttivat tilannetta. Tuolloin myös asenneilmasto oli ehtinyt kypsyä avoimemmaksi. Suomeen muuton syyt voidaan jakaa viiteen kategoriaan, jotka ovat paluumuutto, avioliitto, pakolaisuus, työ ja opiskelu. (Ekholm & Forsander 2001,

107–108.)

Suomen ulkomaalaisryhmissä on kutakuinkin yhtä paljon naisia kuin miehiä. Sukupuolten osuus vaihtelee tosin ryhmän ja kansallisuuden mukaan. Kun maahantulon syynä on avioliitto, painottuu yleensä jompikumpi sukupuoli. Länsi-Euroopan maista tulee paljon miehiä, kun taas Venäjältä ja joistakin Aasian maista tulee naisia. Ikärakenteeltaan maahanmuuttajataustaiset poikkeavat kantaväestöstä. Iäkkäitä ihmisiä on huomattavan vähän ja lapsia runsaasti. Alueellisesti ulkomaalaistaustaiset ihmiset ovat jakaantuneet epätasaisesti. Heitä asuu enimmäkseen suurissa kaupungeissa ja pääkaupunkiseudulla. Kaupunkien sisälläkin alueellinen jakaantuminen on epätasaista. (Räty 2002, 36–37.)

2.3 Espoon ulkomaalaistaustaiset

Opinnäytetyöni kannalta on kiinnostavaa tutustua Espoon maahanmuuttotilastoihin. Pääkaupunkiseudulla sijaitseva Espoo on Suomen toiseksi suurin kaupunki ja myös yksi Suomen monikulttuurisimmista kaupungeista. Espoossa asuu noin 20 000 muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvaa ihmistä. Vieraskielisten osuus vuoden 2009 lopussa oli 8 prosenttia. (Monikulttuurisuusohjelma 2009, 1.) Vuonna 2009 Espoo sai 930 asukkaan verran ulkomaalaista muuttovoittoa, mikä oli hieman vähemmän kuin aikaisempina vuosina (Espoo 2010). Espoon puhutuin vieras kieli oli vuonna 2009 venäjä. Toiseksi eniten puhuttiin viroa ja kolmanneksi somalia. Neljänneksi eniten puhuttiin englantia ja viidenneksi kiinaa. Kuten Suomen, myös Espoon maahanmuuttajat ovat heterogeeninen ryhmä jonka tarpeet esimerkiksi kotouttamista tukevien toimien suhteen ovat erilaiset. (Monikulttuurisuusohjelma 2009, 2.)

2.4 Maahanmuuton syitä

2.4.1 Paluumuutto

Paluumuuttajia on saapunut Suomeen 1980-luvulta lähtien, pääasiassa Ruotsista ja Yhdysvalloista. Tällöin kyse on ollut aikaisemmin työn perässä ulkomaille muuttaneista suomalaisista, jotka haluavat palata kotimaahansa. (Räty 2002, 32.)

Suuri paluumuuttajaryhmä ovat entisen Neuvostoliiton alueella asuvat suomalaissyntyiset, jotka ovat pääasiassa asuneet Inkerinmaalla. Heidän mukanaan venäjistä on tullut Suomen yleisin vieras kieli. Paluumuuttajat kohtaavat usein samanlaisia ongelmia kuin muutkin maahanmuuttajat, työpaikan etsimisestä alkaen. Kansalaisuuden hakeminen on kuitenkin paluumuuttajille helpompaa kuin muille maahanmuuttajille. Entisinä Suomen kansalaisina he voivat hakea kansalaisuutta heti muuttamisen jälkeen. (Ekholm & Forsander 2001, 108–109.) (Räty 2002, 32.) Entisen Neuvostoliiton alueelta saapuvien suomalaista syntyperää olevien henkilöiden kohdalla on tehty erityissäädöksiä. Valtio korvaa kunnille paluumuutosta koituvia kustannuksia. Lähtöalueella paluumuuttajat saavat muuttovalmennusta ja suomen kielen opetusta. (Sisäasiainministeriö 2010.)

2.4.2 Pakolaisuus

Pakolaisstatuksen saaneista ihmisistä voidaan käyttää myös nimitystä ”humanitääriin maahanmuuttaja”. Perheenyhdistämisen kautta oleskeluluvan saaneet perheenjäsenet ovat myös humanitäärisiä maahanmuuttajia. (Monikulttuurisuusohjelma 2009, 16.) Pakolaisuuden ja turvapaikanhaun taustalla voi olla monenlaisia syitä, kuten kotimaassa kohdattu poliittinen vaino, kotimaan huonot elinolosuhteet, sota tai ympäristökatastrofit (Maahanmuuttovirasto 2010).

Pakolaisuus ei ole tuore ilmiö. Suomenkin historiassa pakolaiskysymysten kanssa on painittu useaan otteeseen. Venäjän vallankumouksen jälkeen viimevuosisadan alkupuolella Suomessa asui kymmeniätuhansia venäläisiä pakolaisia. Talvi- ja jatkosodan yhteydessä 400 000 suomalaisen koti jäi rajantakaiseen Karjalaan jolloin oltiin yhtä lailla pakolaiskysymysten äärellä. Toisen maailmansodan jälkeen pakolaisia on kuitenkin saapunut yleismaailmallisessa mittakaavassa vähän. Ensimmäisen kerran kaukaisempi pakolaisryhmä tuli Suomeen 1970-luvulla Chilestä. (Räty 2002, 32–33.)

Pakolaisia tulee Suomeen kahdella tavalla, kiintiöpakolaisina tai turvapaikanhakijoina. Ensimmäiset kiintiöpakolaiset saapuivat Suomeen Vietnamista vuonna 1979. Vietnamin sodan loputtua kostotoimenpiteet aiheuttivat miljoonan pakolaisen lähdön maasta ja vietnamilaisia saapuikin eri pakolaisleireiltä koko 1980-luvun ajan. Tästä alkaneen kehi-

tyksen seurauksena hallitus teki ensimmäisen päätöksen vuosittaisesta pakolaiskiintiöstä vuonna 1985. Pakolaisten määrä oli tuolloin sata. (Ekholm & Forsander 2001, 109–110; Rätty 2002, 33.)

Suurin osa Suomeen 1970- ja 1980-luvuilla saapuneista pakolaisista saapui maahan kiintiöpakolaisina. Suomeen saapuu pakolaisia kuitenkin myös turvapaikanhakijan statuksella. (Rätty 2002, 33.) Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta, mutta jolle ei ole vielä myönnetty pakolaisstatusta. (Monikulttuurisuusohjelma 2009, 16). 1980-luvulla heitä saapui maahan muutamia kymmeniä vuodessa, mutta lukumäärä nousi räjähdysmäisesti kun vuonna 1989 lukumäärä ylitti sadan ja 1990 turvapaikanhakijoita oli yllättäen yli 2700. Suurin osa turvapaikanhakijoista oli kotoisin Somaliasta ja pakenemassa Somalian valtion hajoamisen jälkeistä kriisiä. Myös entisen Jugoslavian alueelta on saapunut suuria määriä turvapaikanhakijoita. Maailmalla tapahtuvat kriisit ja sodat näkyvät turvapaikanhakijoiden määrässä ja taustassa. Tästä huolimatta Suomessa turvapaikanhakijoita on Euroopan maista vähiten. (Ekholm & Forsander 2001, 110; Rätty 2002, 33.)

2.4.3 Avioliitto, työ ja opiskelu

Vuosittain suomalaisen kanssa avioliiton solmii useampi tuhat henkilöä. Avioliitto on siis eräs merkittävä syy maahanmuuton takana. Suurimmat kansalliset ryhmät avioliiton kautta Suomeen saapuneissa ovat venäläiset, virolaiset, turkkilaiset ja yhdysvaltalaiset. (Ekholm & Forsander 2001, 112; Rätty 2002, 31.)

Maahan voidaan muuttaa myös työn perässä. Toisin kuin moniin muihin Euroopan maihin, Suomeen ei aikaisempina vuosikymmeninä ole juurikaan houkuteltu siirtotyöläisiä. Pikemminkin suomalaiset ovat lähteneet etsimään töitä muualta. Nykyinen työvoiman vapaa liikkuvuus Euroopan unionin ja Pohjoismaiden sisällä on kuitenkin lisännyt tällaista muuttoliikettä jonkin verran. Kuitenkin Suomeen saavutaan enimmäkseen asiantuntijatehtäviin ja sellaisiin töihin, joihin ei löydy suomalaisia osaajia. (Rätty 2002, 30–31.) EU:n jäsenmaiden kansalaiset tai heihin rinnastettavat henkilöt eivät tarvitse oleskelulupaa työskennelläkseen EU-maiden sisällä. Muut ulkomaalaiset tarvitsevat työskentelyä varten oleskeluluvan. (Maahanmuuttovirasto 2010.) Tällä hetkellä kysymykset

työperäisestä maahanmuutosta ovat hyvin ajankohtaisia. Toisaalta laskusuhdanne on vähentänyt työllisyyttä ja muutokset ikärakenteissa taas aiheuttavat työvoimapulaa toisille aloille.

Suomessa opiskelee vuosittain myös useita ulkomaalaisia opiskelijoita. Tarkoitus on, että he palaavat opinnot suoritettuaan kotimaahansa. Käytännössä osa opiskelijoista jää kuitenkin maahan. (Ekholm & Forsander 2001, 113.) Opiskelija tarvitsee opiskeluajalleen oleskeluluvan, poikkeuksena kuitenkin EU-maiden kansalaiset ja heihin rinnastettavat. Heidänkin on kuitenkin rekisteröitävä opiskeluoikeutensa Suomessa. (Maahanmuuttovirasto 2010.)

3 MAAHANMUUTTO PROSESSINA

3.1 Kotoutumisen kokemus

Kotoutumisen ja kotouttamisen tiiviit määritelmät löytyvät Suomen laista. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (9.4.1999, 403, luku 1) määrittelee kotoutumisen maahanmuuttajan yksilölliseksi kehittymiseksi jonka tavoitteena on ihmisen osallistuminen työelämään ja yhteiskunnan toimintaan oman kulttuurin silti säilyessä. Kotouttamisella taas tarkoitetaan laissa viranomaisten järjestämiä kotoutumista edistäviä ja tukevia toimia, voimavaroja ja palveluita, sekä sitä, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon yhteiskunnan palveluita suunniteltaessa.

Maahanmuutossa on kysymys suuresta elämänmuutoksesta, joka koskettaa laajalaisesti elämän monia osa-alueita. Elämänmuutokset aiheuttavat stressin kokemuksia ja vaativat sopeutumista. (Novitsky 2005, 72.) Muutoksen kokemus tai sen psykososiaaliset seuraukset tulee nähdä inhimillisinä ja ymmärrettävinä. Muutosten seurausten hahmottaminen elämänhallinnan kannalta on kulttuurieroihin keskittyvää ja yleistävää näkökulmaa parempi lähtökohta maahanmuuttajien ymmärtämiseen. On kysymys inhimillisistä kokemuksista. Ilmiön näkeminen tällä tavalla vaatii kuitenkin ennakkoluulottomuutta ja tasa-arvoista vuorovaikutusta. (Alitoppa-Niitamo & Söderling 2005, 10.)

Maahanmuuton kokemukseen liittyy psykososiaalinen muutos, jota voidaan ymmärtää siirtymä-käsitteen avulla. Tällä tarkoitetaan vaihetta, jossa yksilö siirtyy tutusta tuntemattomaan. Yhteisö odottaa yksilön omaksuvan uudessa asemassaan uusia rooleja ja normeja ja noudattavan niin kutsuttua normaalia elämänkaarta. Siirtymä on haasteellinen ja hämmentävä, mutta myös mahdollisuuksia tarjoava tilanne. (Alitoppa-Niitamo & Söderling 2005, 10.)

Maahanmuuttoon liittyy keskeisesti kokemus elämästä uudessa sosiaalisessa ympäristössä ja totutusta poikkeavassa yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Uusi sosiaalinen ympäristö heijastaa rooli-dotuksia, sekä asettaa vanhoja rooleja ja käyttäytymismalleja muutos-paineiden alaisiksi. Roolin muuttuminen on kuitenkin hidasta ja niiden edellytyksenä

on motivaatio sekä vuorovaikutus ympäristön kanssa. Tähän vaikuttaa myös, se millainen rooli on ollut käytössä ennen maahanmuuttoa. Juuri roolin muutokset, vanhojen roolien muokkaaminen ja uusien omaksuminen, ovat keskeisiä maahanmuuton kokemuksessa. Yksilö omaksuu ja tiedostaa roolin ympäristön odotusten kautta. (Novitsky 2005, 73.)

Kotoutumista voisi verrata maahan ”asettumiseen”. Oikeastaan myös termi kotiutuminen olisi oiva kuvaamaan sitä mitä kotoutumisprosessissa tapahtuu. Kotoutumisen onnistumiseen vaikuttavat monet tekijät, esimerkiksi maahanmuuttajien omat tavoitteet ja vaihtelevat elämäntilanteet. Eroja on sukupolvien ja sukupuolien välisessä kotoutumisessa sekä siinä, minkälaisia osallistumismahdollisuuksia maahanmuuttajille on tarjolla. Myös ympäröivä maahanmuuttajayhteisö ja vertaistuki voivat vaikuttaa kotoutumiseen. Jotkut tekijät voivat erityisesti hidastaa kotoutumista. Puutteelliset kotoutumistoimet, mielialaongelmat ja huoli muualla olevista perheenjäsenistä voivat olla stressitekijöitä. Motivaation puutteeseen liittyvä osattomuuden kokemus ja yhteisöllisyyden puuttuminen niin ikään vaikeuttavat kotoutumista. Lisäksi valtaväestön kielteinen suhtautuminen ja kohdattu rasismi hankaloittavat prosessia. (Anis 2009.)

3.2 Suomen maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikka

Maahanmuuttopolitiikka on jatkuvasti tarkastelun ja muutoksen alla. Keskustelua käydään EU-tasolla ja valtakunnallisesti. Maahanmuuttokeskustelua pitää yllä esimerkiksi työperusteinen maahanmuutto. (Anis 2009.)

Maahanmuuttopolitiikkaan kuuluu keskeisesti kotouttamispolitiikka. Kotoutumista koskevan lain piiriin kuuluvat ne maahanmuuttajat, jotka ovat asuneet Suomessa alle kolme vuotta, ja joiden toimeentulo on työmarkkina- tai toimeentulotuen varassa. Nämä henkilöt saavat kotoutumistukea, ja heille tehdään yksilöllinen kotoutumissuunnitelma. Keskeistä lainsäädäntöä ovat parhaillaan tarkastelun alla oleva laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta, laki vähemmistövaltuutetusta ja syrjintälautakunnasta, kansalaisuuslaki, ulkomaalaislaki ja yhdenvertaisuuslaki. Suomen kotouttamispolitiikassa on keskeistä valtakunnallinen kotouttamispolitiikka, kuntien kotouttamisohjelmat ja lopulta yksilöiden henkilökohtaiset kotoutumissuunnitelmat. Käy-

tännössä tämä näkyy maahanmuuttajien sijoittamisena kuntiin ja heidän erityistarpeidensa huomioimisena, esimerkiksi päivähoitossa, aikuis- ja kielikoulutuksen järjestämisenä, työllistymisen tukemisena, oman kulttuurin ja kielen tukemisena sekä suvaitsevaisuuden lisäämisenä. (Anis 2009.)

Kotouttamispolitiikka tavoitteineen on ase jolla valtio on pyrkinyt vastaamaan maahanmuuttokokemuksen mukanaan tuomiin haasteisiin ja helpottamaan maahanmuuttajien asettumista maahan. Kotouttamistoimien tavoitteena on tukea muuttajaa yhteiskunnassamme tarvittavien tietojen ja taitojen hankkimisessa, antaa mahdollisuus oman kulttuurin harjoittamiseen, sekä tukea uuden kulttuurin ja oman kulttuurin yhteensovittamista. Näihin haasteisiin yhteiskunta pyrkii vastaamaan muun muassa kuntien toimenpiteiden kautta. Kunnilla on omat kotouttamisohjelmansa ja suunnitelmansa, joiden kautta kotouttamispolitiikka tuodaan yksilöiden lähelle. (Anis 2009.)

3.3 Akkulturaatio

Kulttuurien kohtaaminen edellyttää sopeutumista muutokseen. Muutosprosessissa niin vähemmistön kuin enemmistön kulttuurit ja edustajat joutuvat mukautumaan. Muutosprosessia kutsutaan akkulturaatioprosessiksi. Sillä tarkoitetaan eri kulttuureja edustavien ryhmien jatkuvista ja välittömistä kontakteista johtuvia ilmiöitä, sekä tästä seuraavia kulttuurissa tapahtuvia muutoksia. Akkulturaatiotutkimuksessa on keskitytty usein kulttuurivähemmistöjen edustajiin ja heissä tapahtuviin muutoksiin. (Liebkind 2000 a, 13–14.) Prosessissa on kuitenkin kyse molemminpuolisesta muutoksesta ja mukautumisesta. Kotoutumiskeskustelussa akkulturaatio on tärkeä termi. Akkulturaatiota voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta, mutta Suomessa suosittu on ollut sosiaalipsykologi John Berryn akkulturaatiomalli. Sen mukaansa akkulturaatio on prosessi, jossa yksilö on kosketuksissa itselleen vieraaseen kulttuuriseen ympäristöön. Akkulturaatio-käsite jakautuu neljään osaan niin kutsutun akkulturaatioasenteen mukaan. (Forsander 2001, 36–37)

Akkulturaatioasenteista integraatio on se, jossa ihminen kokee kuuluvansa etniseen vähemmistöön, mutta toimii ja vuorovaikuttaa myös muiden ryhmien ja valtaväestön kanssa. Separaatiolla tarkoitetaan eristäytymistä. Separaatioissa pidetään yhteyttä oman

ryhmän kanssa, mutta vältetään kontakteja oman ryhmän ulkopuolelle. Segregaatio on lähellä separaatiota, mutta sille on tunnusomaista, että valtaväestö toimii ryhmän ja yksilön eristämiseksi. Assimilaatiolla tarkoitetaan sulautumista. Se on tilanne, jossa luovutaan vähemmistöidentiteetistä ja pyritään kuulumaan enemmistöön. Assimilaatio tapahtuu usein itsestään sukupolvien vaihtuessa. Marginalisaatio eli syrjäytyminen on tilanne, jossa yksilö eristyy kulttuurisesta taustastaan, mutta ei samastu myöskään valtaväestöön. Marginalisaatiota pidetään akkulturaatioasenteista vahingollisimpana ja integraatiota ihanteellisimpana. (Forslander 2001, 37–38.) Akkulturaatio voi olla myös eriasteista ja epätasaista eri elämänalueilla. Esimerkiksi avioliittokäyttäytyminen voi viitata separaatioon kun taas työelämässä pyritään assimilaatioon. (Liebkind 2000 a, 20.)

4 MONTA KULTTUURIA

4.1 Kulttuuri

Sanalla kulttuuri on olemassa monenlaisia määrittelyjä. On olemassa ”korkeakulttuuria”, jolla tarkoitetaan taidetta, yhteiskunnan hienoja ja parhaita saavutuksia. Yleisesti kulttuuri määritellään kuitenkin jonkin ryhmän yhteiseksi käyttäytymismalliksi. Se on muuttumatonta perinnettä jonka aitoutta tulee puolustaa. (Räty 2002, 42.) Se miten kulttuuri ymmärretään, riippuu tieteenalasta, joka kulttuuria kulloinkin tarkastelee. Kulttuuriantropologian näkökulmasta se mielletään ajan oloon kehittyneiksi elintavoiksi, arvoiksi ja uskomuksiksi, jotka välittyvät sukupolvelta toiselle. Sosiologiassa kulttuureita pidetään kollektiivisesti rakentuneina merkitysten kokoelmina. Jokainen meistä kuuluu osakulttuureihin, joiden kautta kulttuuri-identiteettimme rakentuu. (Abdelhamid, Juntunen & Koskinen 2009, 16–17.)

Tästä näkökulmasta ajateltuna kahden ihmisen kohdatessa on aina kyse myös kulttuurien kohtaamisesta, vaikka kieli ja tausta olisivatkin samat (Abdelhamid ym. 2009, 17). Puhuttaessa kulttuurien kohtaamisesta kulttuuri nähdään laajasti, ihmisen tapana elää, toimia ja uskoa. Kulttuuri on se tulkintakehys, jonka kautta ihminen tarkastelee maailmaa. Nämä tavat ovat jotakin opittua, ihminen ei synny osaksi kulttuuria, vaan kasvaa siihen. Tätä oppimisprosessia kutsutaan sosialisatioksi. Prosessissa omaksutaan yhteisölle tyypillinen maailmankatsomus, elämäntapa, käsitys oikeasta ja väärästä ja muita yhteisön toimintaa ohjaavia ajatuksia. Sosialisatioprosessin kautta ihminen oppii lukemaan ympäröivän kulttuurin ilmiöitä ja toimimaan siinä. Hän tietää kuinka vanhusta tulee puhutella, kuinka naapuria tervehdittään kohteliaasti, kuinka häissä pukeudutaan ja missä saa ajaa pyörällä. Kulttuurinen viitekehys hallitsee toimintaa niin automaattisesti, että sitä on vaikea huomata, ennen kuin opituista käytännöistä poiketaan. Suomalainen yhteiskunta on rakennettu oman, länsimaisen kulttuurimme lähtökohdista. Ympärillämme oleva ympäristö heijastaa meidän käsityksiämme. Ihmisen käsitykseen itsestään ja omasta kulttuuristaan vaikuttavat monet asiat. Tällaisia ovat kansallisuus, etninen ja alueellinen taso, sukupuoli, sukupolvi, sosiaaliluokka ja ammatti sekä lähiyhteisöt. (Räty 2002, 43–44.)

Samaan kulttuuritaustaan kasvaneet ihmiset eivät useinkaan ole yhtenäinen ryhmä. Jokaisen yksilön omat elämäkokemukset muokkaavat maailmankuvaa. Oma kansallisuus voi merkitä toiselle ihmiselle eri asiaa kuin toiselle. Kulttuurien sisällä elää myös erilaisia alakulttuureita. Näitä syntyy helposti esimerkiksi työpaikoille, asuinalueille tai harrastusporukoihin. Kaikki johonkin laajempaan kulttuuriryhmään kuuluvat yksilöt eivät siis välttämättä koe asioita samalla tavalla, vaikka tietyt hahmotustavat ovat yhteisiä. (Räty 2002, 43.)

Vaikka kulttuuri edustaa pysyvyyttä ja perinteitä on se kuitenkin jatkuvassa sisäisessä liikkeessä. Kulttuurien muutokseen on vaikuttanut muun muassa lisääntynyt kanssakäynti ihmisten ja kulttuurien välillä. Tämä on tarkoittanut kulttuurin moninaistumista ja rikastumista. Kulttuurin vääjäämätön muuttuminen on globalisaation myötä tosiasia. (Räty 2002, 44.)

4.2 Etnisyys

Käsitteellä etnisyys viitataan yleensä kulttuuriin perustuvaan erontekoon. Käsite auttaa ihmisiä erottamaan muista, ja tekemään eroja muiden välille kulttuurisin välinein. (Huttunen 2005, 117.) Siinä on kysymys ihmisen tarpeesta jäsentää itseään suhteessa toisiin (Räty 2002,45). Ilmaisuuksien on tullut korvaamaan heimon, rodun tai kansan käsitteitä. Etninen on käsitteenä neutraalimpi. Sillä tarkoitetaan yleensä kantaväestöstä poikkeavaa kansanosaa. Usein tämä erilaisuus liittyy juuri rodullisiin ominaisuuksiin ja se tuo mukanaan vähemmistöleiman. (Hautaniemi 2001,16). Usein ajatellaan, että etnisiä ryhmiä ovat ”ne muut”, mutta valtaväestön etnisyys ja kulttuurisuus jäävät pimentoon. Onkin otettava huomioon, että myös enemmistöryhmä, tässä tapauksessa suomalaiset, ovat oma etninen ryhmänsä. Käsite määrittää yhtä lailla kantaväestöä kuin vähemmistöjä. (Huttunen 2005,19, 119; Räty 2002, 45.)

Aikaisemmin etnisyys oli ennen kaikkea tutkijoiden käyttämää sanastoa, mutta nykyään sitä käytetään sujuvasti jo muun muassa journalismissa. (Huttunen 2005, 118.) Kun eri toimijat ymmärtävät etnisyyttä eri tavoilla, on tällä erilaisia seurauksia. Päätävien tahojen ymmärrys tuottaa poliittisia ja hallinnollisia toimenpiteitä. Journalistien tapa käyttää käsitteitä vaikuttaa poliitikkoihin, virkamiehiin ja tavallisiin kansalaisiin. Kaikki puhe-

tavat ovat kytköksissä toisiinsa (Huttunen 2005, 118–119.)

4.2.1 Etninen ryhmä

Kun mediassa käsitellään maahanmuuttajaryhmiä, käsite ”etninen ryhmä” nousee usein esille. Etniseen ryhmään liitetään seuraavanlaisia ryhmänmuodostuksen kriteereitä. Etnisen ryhmän edustajilla on *yhteinen alkuperä*, joka kattaa ainakin osittain yhteisen historian ja uskon yhteiseen syntyperään. Heillä on *yhteinen kulttuuri*, johon liittyy etnisiä erityispiirteitä ja oletus kulttuurisesta erityislaatuudesta. Heillä on myös *etninen ryhmäidentiteetti*, jolloin ryhmän jäsenet itse tunnistavat itsensä erillisen ryhmän jäsenenä tai muut määrittävät heidän kuulumisensa siihen. Lisäksi heillä on etninen *ryhmäinteraktio* ja *erillisryhmällisyys* suhteessa yhteiskunnalliseen kontekstiin. Ryhmä on siis erillinen osaryhmä, mutta silti yhteiskunnasta ja muista ryhmistä riippuvainen. (Hautaniemi 2001,17)

Etninen identiteetti on yksi asia, jonka kautta ihminen määrittelee itseään ja minäkuvaansa. Ihminen kuuluu yhtä aikaa eri ryhmiin kuten suomalaisiin, opiskelijoihin ja kaupunkilaisiin. Elämäntilanteesta riippuen eri viiteryhmät saattavat olla keskeisellä sijalla identiteetin määrittämisessä. Vieraassa ympäristössä oman etnisen taustan merkitys voi korostua. Monikulttuurisessa ympäristössä kasvaminen asettaa haasteita oman identiteetin määrittämiselle. Etnisyyden rajat voivat olla vaikeasti hahmotettavissa nyky-yhteiskunnassa, jossa kaksi- ja monikulttuuriset perheen yleistyvät. (Räty 2002, 46.)

4.2.2 Objektiivinen ja subjektiivinen etnisyyys

Etnisyyttä voidaan tarkastella joko ryhmän sisältä tai sen ulkopuolelta. Silloin kun esillä ovat etnistä ryhmää yhdistävät ulkopuolisen havainnoitavissa olevat piirteet, puhutaan objektiivisesta etnisyydestä. Yhteinen alkuperä ja kulttuuri sekä varsin konkreettinen uskonto, kieli ja ulkonäkö ovat tällaisia objektiivista etnisyyttä korostavia asioita. (Hautaniemi 2001, 17–18; Räty 2002, 45.)

Sen sijaan kun kuvataan ryhmää sisältä, on kyse subjektiivisesta etnisyydestä. Siinä on

kyse yksilön samastumisesta johonkin tiettyyn ryhmään. Asiat, joiden takia ihminen kokee kuuluvansa ryhmään, voivat vaihdella paljon. Subjekttiivinen etnisuus korostaa johonkin kuulumisen tunnetta ja kokemusta. Subjekttiivisessa etnisyydessä on kyse tunnepitoisesta asiasta, johon liittyy kiintymys kieleen, arvoihin, ja tapoihin. (Hautaniemi 2001,18–19; Rätty 2002, 45.)

4.3 Monikulttuurisuus

Monikulttuurisuus on ilmiönä vanha, mutta käsitteenä nuori (Abdelhamid ym. 2009, 18). Yhteiskunnan kansainvälistyessä ja ulkomaalaistaustaisen väestön osuuden lisääntyessä monikulttuurisuudesta on tullut yleisesti käytetty ja tunnettu termi. On olemassa monikulttuurisia perheitä, kunnissa on monikulttuurisuusohjelmia, koulut ovat monikulttuurisia ja seurakunnissa tehdään monikulttuurista työtä. Keskustelussa monikulttuurisuudella tarkoitetaan yhteiskuntaa, jossa elää ihmisiä useammasta kulttuurisesta taustasta. Kaikessa yksinkertaisuudessaan sanalla viitataan erilaisten ihmisten olemassaoloon. Se on erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista, tasa-arvoa yksilöiden ja kulttuurien välillä, sekä yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja rajoja. Se viittaa yhteiskuntaan, jossa vallitsee myönteinen kulttuurien kirjo, suvaitsevaisuus ja palveluiden monipuolisuus. (Rätty 2002, 46–47; Abdelhamid 2009, 18.) Monikulttuurisuus voi tarkoittaa yhteisön asennetta ja suhtautumista, jossa kulttuuristen ryhmien ominaispiirteisiin ja niiden säilyttämiseen suhtaudutaan hyväksyvästi. Sanalla viitataan myös käytännön tilanteisiin ja ilmiöihin, joissa eri kulttuureiden edustajat toimivat yhdessä. (Vartia, Bergholm, Giaorgiani, Rintala-Rasmus, Riala & Salminen 2007, 178.)

Monikulttuurisuuteen pyrkivää yhteiskuntaa voidaan tarkastella esimerkiksi julkisten palvelujen kautta: miten julkiset palvelut suhtautuva monikulttuurisuuteen. Tapoja on erilaisia. Universalismiksi kutsutaan suhtautumistapaa, jossa kulttuuriin liittyvät erityistarpeet halutaan ohittaa. Uskotaan vahvasti siihen, että ihmiset ovat perimmäisesti samanlaisia. Tämän suhtautumistavan vastakohta on essentiaristinen suhtautuminen, joka taas korostaa kulttuurieroja ja näkee etnisen identiteetin muuttumattomana ja luokittelee etniset ryhmät selvärajaisiin kategorioihin. (Alitoppa-Niitamo 2005, 38.) Jonkinlainen kompromissi voidaan löytää näiden suhtautumistapojen välistä. On otettava huomioon kulttuuriset erityispiirteet, mutta myös tosiasia, että kaikkia eroja ja mahdollisia ongel-

mia ei voida selittää kulttuurilla. Ihmisen tarpeet ovat samanlaisia riippumatta sosiokulttuurisesta ympäristöstä. Maahanmuuttajayhteisöissä havaittavia ilmiöitä ei tule selittää kulttuurilla, jos takana ovatkin sosiaaliset ongelmat. Ne taas voivat toki juontaa juurensa maahanmuuton kokemuksesta ja elämän kriisitilanteesta. (Alitoppa-Niitamo 2005, 39.)

Monikulttuurisuus voidaan nähdä myös poliittisena ohjelmana ja yhteiskunnan rakenteiden muutoksena. Monikulttuurinen yhteiskuntapolitiikka tavoittelee tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta (Abdelhamid ym. 2009, 18.). Monikulttuurisuus vaatii aktiivista toimimista eri kulttuurien välisen tasa-arvon puolesta, niin että lopputuloksena voi olla yhteiskunta jossa eri kulttuurit muodostavat toimivan ja kaikkien sen jäsenten oikeuksia kunnioittavan kokonaisuuden. Suomalaista yhteiskuntaa on rakennettu siitä oletuksesta, että maamme on yksikulttuurinen. Suomalaisilla on mielikuva valtiosta, jossa asuu yksi kansa, jossa on yksi kulttuuri ja jossa puhutaan pääasiassa yhtä kieltä. Yhteiskunnan rakenteet on suunniteltu kansalaiselle, joka edustaa tätä valtaväestöä. Poliittisena toimintana monikulttuurisuus on sitä, että yhteiskuntaa kehitetään uudella tavalla. Ei enää palvelemaan stereotyyppistä suomalaista vaan myös niitä yhteiskunnan jäseniä, jotka puhuvat äidinkielenään muita kieliä, jotka edustavat eri uskontoja ja joilla on erilaisia tapoja. (Räty 2002, 47–48.)

Kuten monet muutkin maahanmuuttokeskustelussa esiintyvät termit ja ilmiöt, myös monikulttuurisuus on joutunut kritiikin kohteeksi. Sitä pidetään yleistävänä, sillä kuten muukin aihealueen termistö, se muodostaa homogeenisen kuvan heterogeenisestä ryhmästä (Abdelhamid ym. 2009, 18). Toisinaan monikulttuurisuuden tilalla käytetään ilmaisua monietninen (Luostarinen 2007, 15). Monikulttuurisuuden tavoitteet ovat ihanneellisia, mutta aatteessa on myös sisäisiä ristiriitoja. On muun muassa väitetty, että monikulttuurisuuden ihanne ylläpitää keinotekoisesti yhteiskunnan erilaisia ryhmiä, joille on mahdoton luoda yhtenäistä arvopohjaa ja yhteisiä tavoitteita. On myös kritisoitu monikulttuurisuudesta käytävän keskustelun ulkokohtaisuutta. Keskustelua käydään esimerkiksi ruokavalioista ja työssä pidettävistä vaatteista sen sijaan, että puhuttaisiin syvällisemmin tasa-arvoa koskevista periaatteista. Monikulttuurinen yhteiskunta onkin aatteena eräänlainen ideaalimalli. Se on hyvä pitää tavoitteena kun mietitään mihin suuntaan yhteiskuntaa ja sen palveluita tulee kehittää. Koko yhteiskunnan tasolla muutokset ovat hitaita, mutta pienempien yhteisöjen, kuten työpaikkojen, koulujen ja yhdistysten on helpompi luoda monikulttuurisia toimintamalleja. (Räty 2002, 47–48.)

4.4 Me ja toiset

Suomalaisten asenteet maahanmuuttoa kohtaan vaihtelevat yhteiskunnallisen tilanteen mukaan. Suurin osa suomalaisista suhtautuu maahanmuuttoon joko avoimen tai varauksellisen positiivisesti. Vaikka maahanmuuttajat näennäisesti hyväksytään, liittyy hyväksymiseen monesti ehtoja. Maahanmuuttajan tulee opiskella tai olla työssä, noudattaa suomalaisia käyttäytymisnormeja ja hallita kieli tai opiskella sitä. Omaa kulttuuria tai uskontoa ei ole hyvä korostaa ja maassa on eletävä maan tavalla. Lisäksi on helpompi tulla hyväksytyksi, jos on naimisissa suomalaisen kanssa. (Mwegerano 2007, 29.)

Suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle Suomen maahanmuuttopolitiikka on murrosvaiheessa. Tämä saattaa myös mielipiteet tietynlaiseen murrokseen. Tämänhetkinen maahanmuuttopolitiikka tavoittelee työperusteisen maahanmuuton lisäämistä, ja kansalaisetkin suhtautuvat asiaan myönteisemmin. (Jaakkola 2009, 78). Samalla kuitenkin lama-aika on nostanut kuuluville myös voimakasta kritiikkiä etenkin humanitääristä maahanmuuttoa kohtaan. Ollaan huolissaan valtion etuuskien mahdollisesta hyväksikäytöstä. Keskustelussa vallitsee suuri moraalinen ristiriita, kun koulutetut ja työllistyvät maahanmuuttajat halutaan ottaa vastaan, mutta turvapaikanhakijat ja pakolaiset, jotka pääsääntöisesti työllistyvät vaikeammin, koetaan taakaksi. Suomalaisten maahanmuuttoasenteita tutkinut Magdalena Jaakkola (2009) totesi tutkimuksessaan, että suomalaisten asenteet maahanmuuttajia kohtaan vaihtelevat muun muassa asuinpaikan ja sukupuolen mukaan. Helsingissä, Tampereella ja Turussa asenteet ovat myönteisempiä. Miesten asenteet ovat naisten asenteita kielteisempiä. Erityisesti nuoret naiset suhtautuvat myönteisesti. Koulutettujen ihmisten mielipiteet ovat myönteisempiä. Heikossa sosioekonomisessa asemassa olevat suomalaiset kokevat maahanmuuttajat muita useammin uhkana. Pelko sosiaalietuksista ja työpaikoista kilpailemisesta selittää kielteisiä asenteita, jotka heijastuvat myös kulttuuriin, sosiaaliin ongelmiin ja terveyteen liittyviksi peloiksi. (Jaakkola 2009, 78–79.)

Asenteita luokitellaan usein joko suvaitsevaisiksi tai kielteisiksi. Tällaiseen kahtiajakkoon liittyy problematiikkaa. Kun suvaitsevaisuus määritellään rasismin käsitteen vastakohtaksi, konkreettiset ilmiöt käsitteiden takana haalistuvat. (Suurpää 2005, 58–59.)

Suvaitseva yhteiskunta ei ole sama kuin monikulttuurinen yhteiskunta. Tulevaisuuden työvoimapulan perspektiivi aktivoi keskustelua siitä, että suomalainen yhteiskunta tarvitsee uutta väestöä. Vähitellen suvaitsevaisuuden käsite muuttunee: etniset vähemmistöt nähdään avun tarvitsijoiden sijaan kanssatoimijoina. (Suurpää 2005, 56.)

Suvaitsevaisuuden merkitys ei ole yksiselitteinen. Julkisessa keskustelussa sillä viitataan tavoiteltavaan yhteiskunnalliseen tilaan. Se on ohjenuora politiikassa ja hallinnossa, sekä ihmisten kanssakäymistä ohjaava hyve. Tieteellistä keskustelua suvaitsevaisuudesta ei ole juurikaan käyty. Termillä viitataan ihmisen toiminnan takana oleviin arvovalintoihin. Paitsi asenteista, se kertoo myös yhteiskuntaa ja yksilöitä ohjaavista normeista. Suvaitsevaisuus saattaa usein perustua etäisyyden ylläpitämiseen, jolloin sitä kutsutaan ”negatiiviseksi solidaarisuudeksi”. Tällainen etäinen suvaitseminen pikemminkin pitää yllä raja-aitoja kuin tukee niiden ylittämistä. Suvaitsevaisuus muuttuu retoriseksi ilmiöksi ja omakohtaisen suvaitsevaisuuden sijaan ollaan passiivisen suvaitsevaisia. (Suurpää 2005, 41–43, 57.)

Suvaitsevaisuuskeskustelussa käytettyjä ilmaisuja ovat myös termit ”toiseus” ja ”toiseuttua”. Sanat on käännetty suomenkieleen englanninkielisessä tutkimuskirjallisuudessa käytetyistä termeistä ”other” ja ”othering”. Toiseus merkitsee ilmaisuna samansuuntaisia asioita kuin sanat vieraus, erilaisuus, poikkeavuus, muukalaisuus ja vastakohtaisuus. Siihen liittyy kiinteästi kahden asian välinen ero. Maahanmuuttajista puhuttaessa korostuu se, miten maahanmuuttajaryhmä poikkeaa kantaväestöstä. Tutkimuskielessä toiseuden käsite jäsentää tutun ja vieraan, normin ja poikkeuksen välistä suhdetta. (Löytty 2005, 161–162.) Erilaisuus koetaan usein vaaralliseksi, mutta toisaalta erilaisuus on myös tarpeellista. Jossakin tilanteessa erilaisuus voi olla ”toiselle” elintärkeä määrite, jonka avulla oma identiteetti voidaan löytää vieraassa kulttuurissa. Erilaisuus johonkin toiseen ryhmään nähden edellyttää usein ryhmäidentiteettiä, solidaarisuutta ja jopa poliittista motivaatiota. Tällöin erilaisuus voi jopa synnyttää positiivisia muutoksia. Lisäksi erilaisuus on tarpeellista, jotta kieliä ja kulttuureita syntyy ja ne voivat hyvin. Toisaalta erilaisuus voi myös eristää ryhmät toisistaan, jolloin seuraa syrjäytymistä. Toiseksi määrittyvät jäävät helposti ulkopuolisiksi ja marginalisoituvat. (Pietikäinen 2000, 28–29.) Yksi toiseuttamisen taustalla vaikuttava tekijä on kantaväestön tarve peilata itseään erilaisuuden kautta. Sen sijaan, että ulkomaalaiset nähtäisiin Suomessa uusien vaikutteiden tuojina ja kulttuurin rikastajina, he muuttuvatkin heijastuspinoiksi, joista

suomalaiset tarkastelevat itseään. (Abu-Hanna 1999.)

Välillä vaikuttaa siltä, että maahanmuuttajien osa on määrittyä toiseksi, joista suomalaiset voivat me-tunnettaan pönkittääkseen erottua. Vaikka valtionjäsenyys kotouttamispolitiikan kannalta merkitsee muodollisesti yhtäläisiä oikeuksia, voi olla mahdollista olla sosiaalipoliittisesti ”kotoutunut”, mutta yhteiskunnallisen osallisuuden näkökulmasta marginaalissa. (Suurpää 2005, 56–57.) Toiseudessa on keskeistä juuri eriasteinen epätaasa-arvo, jota erilaisuuden korostaminen alleviivaa. Toinen kuvataan vähempiarvoisena, mikä näkyy esimerkiksi maahanmuuttajien elämää, kulttuuria ja olosuhteita kuvattaessa. Tällöin huomio kiinnittyy kaikkeen mikä eroaa tyypillisestä suomalaisuudesta. Esille nousevat yhtäläisyyksien sijaan erot. (Löytty 2005, 162.) Toiseuttamista esiintyy monilla eri areenoilla. Omaan työhöni liittyen nostettakoon esille median keskeinen rooli toiseus-ajattelun ylläpitäjänä, ja sen mahdollisuudet toiseus-ajattelun vastaisessa työssä. Eri viestintäkanavat ovat tärkeitä asenteiden ja käsitysten levittäjiä ja ylläpitäjiä.

5 KIRKKO JA MONIKULTTUURISUUS

5.1 Monikulttuurinen kirkko

Kirkon monikulttuuriseen työhön voidaan löytää perusteet monesta Raamatun kohdasta. Läpi Raamatun kristittyjä kehoitetaan hyväksymään vieraat ja rakastamaan myös muukalaisia. Mooseksen kirjassa luvussa 19 jakeissa 33–34 sanotaan:

Kun maahanne tulee muukalaisia asumaan keskuudessanne, älkää sortako heitä. Kohdelkaa joukossanne asuvia siirtolaisia ikään kuin he olisivat heimolaisianne ja rakastakaa heitä kuin itseänne, sillä te olette itsekin muukalaisina Egyptissä. (3. Moos.19:33–34).

Vuonna 2007 seurakunnissa oli yhteensä 47 200 ulkomailla syntynyttä jäsentä. Neljäsosalla kaikista seurakunnista oli vastuuhenkilö tai -tiimi hoitamassa monikulttuurista työtä. Vahvimmin maahanmuuttajien osuus näkyi Helsingin ja Espoon hiippakunnissa. Näissä hiippakunnissa järjestettiin eniten monikulttuurisuuteen liittyvää koulutusta. Suurimpia maahanmuuttajaryhmiä seurakunnissa ovat inkeriläiset, venäläiset ja virolaiset. Jäsenten ja osallistujien joukossa on myös kauempaa tulleita, erityisesti pakolais- taustaisia. (Monikasvoinen kirkko 2008, 191.) Uusissa suomalaisissa on monien eri uskontojen edustajia. Mutta myös kristittyjä on joukossa paljon. On tärkeää, että näillä kristityillä on mahdollisuus löytää hengellinen koti luterilaisen seurakuntamme piiristä. Etenkin ne inkeriläiset paluumuuttajat, joille luterilaisuus on osa identiteettiä, ovat näin tehneetkin. Myös Kaakkois-Aasiasta ja Lähi-idästä muuttaneet kristityt ovat oman kirkkokuntansa puutteessa ottaneet luterilaisen kirkkomme omakseen. (Yrjölä 1998, 170.)

Kirkko on tärkeä yhteiskunnallinen toimija, joka on viime vuosina noussut esille myös monikulttuurisuuskeskustelun yhteydessä. Esimerkkinä tästä ovat yksittäistapaukset, joissa seurakunta on tarjonnut suojan karkotettaville turvapaikanhakijoille. Tämä on herättänyt keskustelua turvapaikanhakijoiden asemasta ja oikeuksista inhimilliseen kohteluun. (Monikasvoinen kirkko 2008, 192.) Kirkko yhteiskunnan toimijana on tärkeä monikulttuurisen työn tekijä. Euroopan kirkkojen konferenssin aloitteesta vuosi 2010 on Suomenkin evankelis-luterilaisessa kirkossa siirtolaisuuden teemavuosi. Vuoden tarkoituksena on kehottaa seurakuntia tarkastelemaan kristillisen seurakunnan olemusta suh-

teessa muuttoliikkeeseen. Vuosi muistuttaa, että kristittyinä velvollisuutemme on toivottaa muualta tulevat lähimmäiset tervetulleiksi. Käytännössä vuoden toivotaan kannustavan seurakuntia toimintansa monikulttuurisuuden kehittämiseen. Ulkomaalaistaustaiset tulee osallistaa ja kutsua tekemään toiminnasta totta. Seurakunnalla on mahdollisuudet yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Teemavuosi haastaakin seurakunnat käynnistämään keskustelua ja ottamaan kantaa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010.)

Teemavuoden tavoitteet ovat yhtäläisiä kirkon monikulttuurisen työn lähtökohtien kanssa. Perusolemukseltaan kirkon voidaan määritellä olevan kansainvälinen yhteisö. Suomen evankelis-luterilainen kirkko on olemassa myös maahanmuuttajia varten. Kirkolla on tehtävä myös asenteiden ja ilmapiirin luojana. Monikulttuurisuus on kirkolle haaste, jossa on kyse kokonaisvaltaisesta toimintakulttuurimuutoksesta. Kirkon on omaksuttava erilaisuudelle avoin identiteetti. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010.)

Kirkon tehtävä monikulttuurisuustyössä on olla avoin kaikille ja näyttää esimerkkiä muulle yhteiskunnalle. Raamatun ohjeiden mukaan kirkon tulee olla edelläkävijä syrjinnän ja rasismien vastustamisessa ja tasa-arvoisen vuorovaikutuksen lisäämisessä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010.) Käytännössä tätä toteutetaan kirkon maahanmuuttajatyön kautta. Työn painopisteitä ovat lähimmäisyyden toteuttaminen, kristillinen kasvatusta ja opetus, kotoutumisen helpottaminen, ihmisoikeuksien turvaaminen, uskontodialogin aktivoiminen ja yhteiskuntarauhaan vaikuttaminen. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010.)

Seurakunnan maahanmuuttajatyö kutsuu seurakunnan yhteyteen muualta Suomeen tulevia. Sen tarkoitus on edistää monikulttuurista asenneilmastoa alueellisesti ja yleensä suomalaisessa yhteiskunnassa. Tärkeänä yhteiskunnallisena toimijana kirkko ja seurakunnat seuraavat aktiivisesti maahanmuuttoa ja etnistä tasa-arvoa koskevien lakien ja toimintasuunnitelmien toteuttamista. Kirkko ottaa myös tarvittaessa kantaa maahanmuuttajia koskeviin asioihin. (Monikasvoinen kirkko 2008, 190.) Paikallisilla seurakunnilla on mahdollisuus työskennellä maahanmuuttajien kotoutumisen puolesta monilla tavoilla. Kansainvälisyyskasvatusta, jota voidaan toteuttaa esimerkiksi päiväkerhoissa, diakoniassa, rippikoulussa ja lähetystyössä on tärkeää kotoutumista edistävää työtä. Eri-tyyppisen tärkeää on rohkaista seurakuntalaisia luomaan suhteita uusiin suomalaisiin. (Yrjölä 1998, 176.) Maahanmuuttajat osallistuvat kirkossa erityisesti jumalanpalveluksiin,

leireille, rippikouluun, perhetyöhön ja kirkollisiin toimituksiin. Suuressa osassa seurakuntia on maahanmuuttajia sekä jäseninä, että osallistumassa toimintaan (Monikasvoinen kirkko 2008, 190.) Viime vuosina on kirkossa kiinnitetty huomiota erityisesti monikulttuurisen avioliitto- ja perhetyön kehittämiseen ja työntekijöiden kouluttamiseen. Myös yhteistyötä erikielisten kristittyjen ryhmien välillä on kehitetty. (Monikasvoinen kirkko 2008, 192.)

5.2 Monikulttuurisuus Espoon seurakunnissa

Espoon seurakunnissa tehdään monikulttuurista työtä, jota koordinoi Espoon seurakuntayhtymä. Esimerkkeinä Espoon seurakuntien monikulttuurisesta toiminnasta mainittakoon monikulttuuriset perhekerhot, nuorten ryhmät ja leirit. Ulkomaalaistaustaisia ihmisiä on diakonian asiakkaina ja seurakunnan yleisessä toiminnassa. Mukana on kaikkia Espoon maahanmuuttajaryhmiä: paluumuuttajia, pakolaisia ja työn, opiskelun tai avioliiton takia muuttaneita. (Silvola 2009.) On tärkeää, että seurakunnalla on valmiudet ottaa vieraista kulttuureista tulevia seurakuntalaisia mukaan kaikkeen toimintaan. Monikulttuurisen työn haasteita ovat eri kielten huomioiminen, kontaktien luominen ja tiedottaminen. Eräs haaste on myös työntekijöiden valmentaminen niin, että monikulttuurisuuden kohtaaminen on helppoa ja luontevaa. (Silvola 2009.)

Espoon seurakuntien yhteisvoimin ja seurakuntayhtymän tuella on käynnistetty monikulttuurista toimintaa ulkomaalaistaustaisille kristityille. Tavoitteena on ihmisten tavoittaminen, osallistaminen ja tiedottaminen. Ensimmäisessä Espoon seurakuntien monikulttuurista työtä tekevien työntekijöiden järjestämässä Monikulttuurisessa tapaamisessa 9.6.2009 Espoon Matinkylässä koottiin tilaisuuteen osallistuneiden uussuomalaisten toiveita seurakunnan monikulttuuriselle työlle ja toiminnalle. Tärkeitä esille nousseita tarpeita olivat monikulttuurinen ja monikielinen perhe- ja avioparityö ja englanninkielinen toiminta. Erityisesti toivottiin kirkolta aktiivisuutta kontaktin ottamisessa. Kotikäynnit koettiin yhdeksi mahdolliseksi toimintamuodoksi, etenkin alkuvaiheessa, kun elämää Suomessa uuden seurakunnan jäsenenä vasta aloitetaan. Myös kontaktin saaminen toisiin seurakuntalaisiin ja muihin uussuomalaisiin seurakuntalaisiin koettiin tärkeäksi.

5.3 Espoon monikulttuurisuusohjelma

Espoon kaupungin monikulttuurisuusohjelman taustalla on ajatus kaupungista jossa asuu hyvinvoivia kaupunkilaisia yhteisöllisesti ja omatoimisesti. Maahanmuuttajataustaisten kaupunkilaisten hyvinvointi liittyy tiivisti heidän sosio-ekonomiseen asemaansa. Sosio-ekonomisen aseman parantaminen on taas riippuvainen koulutuksesta tai työllisyydestä. Monikulttuurisuusohjelmassa keskitytään toimiin etnisen hierarkian syntymisen ja huono-osaisuuden periytymisen estämiseksi. Huomiota kiinnitetään myös siihen, että maahanmuuttajat pääsisivät esimerkiksi kielikoulutuksen avulla erityispalveluiden piiristä normaalipalveluiden piiriin. Tämä edellyttää myös kunnallisten palveluiden kehittämistä niin, että ne vastaavat kaikkien kaupunkilaisten tarpeisiin ja palvelevat heitä yhdenvertaisesti. (Monikulttuurisuusohjelma 2009, 8.)

Espoon kaupungin monikulttuurisuusohjelmassa vuosille 2009–2012 määritellään keskeisiä kotoutumista edistäviä ja monikulttuurisuutta tukevia käytännön toimia. Kaupungin maahanmuuttajataustaisen henkilöstön määrää ja ylipäättänsä työyhteisöjen monikulttuurisuutta pyritään lisäämään. Pyrkimys on, että maahanmuuttajataustaisia henkilöitä työskentelee myös johtavissa tehtävissä. Etnistä syrjintää ei saa esiintyä. Maahanmuuttajien näkökulma pyritään huomioimaan hankintoja tehdessä sekä sähköistä tiedotusta kehitettäessä. Kotoutumiseen liittyvissä kysymyksissä tehdään yhteistyötä lähi-kaupunkien kanssa. Maahanmuuttajat pyritään saamaan aktiivisemmiksi perhevalmenuksen piiriin ja perheiden lasten oman äidinkielen osaamista pyritään vahvistamaan. Koulun ja perheiden välistä yhteistyötä lisätään. Tavoitteena on, että maahanmuuttajataustaiset nuoret jatkavat opiskelua ja heidän kotoutumiselleen tarjotaan tukea. Maahanmuuttajille pyritään tarjoamaan tehokkaita neuvontapalveluita, kotoutumista edistävää koulutusta ja kielten opetusta. Eri väestöryhmien kohtaamista edistävää toimintaa tuetaan ja asuinalueisiin liittyvää segregatiota pyritään ehkäisemään ja asuinalueiden tasapainoista kehittymistä tukemaan. Maahanmuuttajien työllisyyttä ja yrittämistä tuetaan ja kansainvälisten opiskelijoiden sekä asiantuntijoiden viihtymistä parannetaan. (Monikulttuurisuusohjelma 2009, 14–15.)

6 VIESTINNÄN VAIKUTUKSET

6.1 Joukkoviestintä

Kaikessa yksinkertaisuudessaan viestintä on sanomien vaihtamista lähettäjän ja vastaanottajan välillä. Toinen lähettää, toinen vastaanottaa ja antaa saamastaan palautetta lähettäjälle. (Kunelius 2003, 10–11.) Joukkoviestinnällä tarkoitetaan viestintää, jossa sanomia välitetään suurelle, ennalta määrittelemättömälle yleisölle. Joukkoviestinnässä käytetään teknisiä apuvälineitä, jotka mahdollistavat suurten yleisöjen tavoittamisen ja ainakin lyhyellä aikavälillä joukkoviestintä on yksisuuntaista. Siihen ei liity välitöntä palautteen antamisen mahdollisuutta. (Kunelius 2003, 17.) Kohdeviestintä eroaa joukkoviestinnästä siten, että sen yleisö on rajatumpi. Vaikka jotkut viestinnän muodot on suunnattu tietyille kohderyhmälle, lasketaan tällainen viestintä kuitenkin yleensä joukkoviestinnäksi kun viestintä täyttää julkisuuden kriteerin. (Kunelius 2003, 17–18.) Esimerkiksi opinnäytetyöyhteistyötahoni Esse voidaan laskea joukkoviestinnäksi. Vaikka lehti jaetaan pääasiassa seurakuntalaisten koteihin, ovat sen paperi- ja verkkoversio kaikkien halukkaiden saatavilla kirkoissa, kirjastoissa ja internetissä. Joukkoviestinnän sanomien tuottamista kutsutaan journalismiksi. Perinteisen määrittelyn mukaan journalismi on ajankohtaisten ja faktapohjaisten sanomien välittämistä ennalta määrittelemättömälle yleisölle (Mäntylä 2004, 31).

6.2 Journalismin etiikka

Jo määritelmä journalismin ajankohtaisuudesta ja faktapohjaisuudesta asettaa journalismille tiettyjä moraalisia velvoitteita. Tosiasioihin perustumaton journalismi olisi fiktiota tai mielipidekirjoittelua. (Mäntylä 2004, 31.)

Etiikan ja moraalin käsitteet ovat keskeisiä journalismin alalla. Käsitteet viittaavat tekojen arvopohjaan ja siihen, nähdäänkö joku toiminta oikeana tai vääränä. Etiikalla tarkoitetaan oppia niistä periaatteista, joiden mukaan meidän tulisi käyttäytyä. (Mäntylä 2004, 25.) Journalistietiikalla tarkoitetaan niitä yhteiskunnallisia ja ammatillisia tarkoituspäriä ja toimintaperiaatteita, joita journalistien tulee noudattaa työssään. Perustuslaki ja sanavapauslaki toimivat ohjenuorana Suomen journalistietiikan soveltamisessa. Keskeisessä asemassa ovat myös uusimmat *Journalistin ohjeet*, jotka Journalistiliitto hyväksyi vuonna 2004, ja joiden soveltamista maassamme valvoo Julkisen sanan neuvosto. Journalismissa noudatetaan kahdenlaisia säädöksiä ja normeja: toisaalta lakeja ja asetuksia,

toisaalta alan sisällä syntyneitä eettisiä ohjeita. (Mäntylä 2004, 10; Julkisen sanan neuvosto 2005.)

Journalistinen etiikka jaetaan kahteen suuntaukseen: deontologiseen ja teleologiseen käsitykseen. Deontologista etiikkaa toteuttavia toimittajia kutsutaan ”totuustoimittajiksi”. Deontologisen näkemyksen mukaan toimittajan velvollisuus on tuoda esiin totuus ja mahdollisimman paljon faktoja. Toiminnan oikeellisuudesta eivät todista teon seuraukset, vaan toimintatavan oikeellisuus. Teleologisessa ajattelussa sen sijaan keskitytään ajattelemaan totuuden sijaan seurauksia joita jutun julkaisemisella on. Totuudesta ollaan valmiita poikkeamaan utilitaristisen hyötyajattelun nimissä. Ajatus perustuu hyödyn maksimointiin: teko on oikea kun se aiheuttaa mahdollisimman paljon hyvää. (Mäntylä 2004, 24.)

Teleologisen ja deontologisen etiikan käytön suhde journalismissa on luonnollisesti ristiriitainen. Etiikkakäsitysten suoraviivainen soveltaminen on lähes mahdotonta ilman ei-toivottuja lopputuloksia. Suomalaisessa journalismissa turvataan usein tilanneetiikkaan. Toimittajat soveltavat molempia etiikkakäsityksiä kyseessä olevan tilanteen mukaan. (Mäntylä 2004, 27.)

Eettiset kysymykset nousevat esille muun muassa maahanmuuttoaiheisessa kirjoittamisessa. Journalistin ohjeissa kohdassa ”Yksityinen ja julkinen” ohjeessa 26 sanotaan: ”Jokaisen ihmisarvoa on kunnioitettava. Etnistä alkuperää, kansallisuutta, sukupuolta, seksuaalista suuntautumista, vakaumusta tai näihin verrattavaa ominaisuutta ei pidä tuoda esiin asiaankuulumattomasti tai halventavasti.” (Journalistin ohjeet 2004.) 1990-luvun alkupuolella kiinnostuttiin ammatillisista haasteista, joita maahanmuutto toi journalismin alalle. Suomalaiselle medialle laadittiin sisäiset eettiset ohjeet siitä, miten maahanmuuttajien ja muiden vähemmistöjen kohtelussa voitaisiin välttää ongelmat. Vanhemmissa maahanmuuton maissa oli havahduttu jo aikaisemmin median vaikutukseen ja Suomessa haluttiin välttää leimaamista ja väestöryhmien ristiriitojen kärjistymistä. (Luostarinen 2007, 12.) Lainsäädäntö kieltää rasmin. Sen lisäksi EU-maiden journalistiliitoissa ja kansalaisjärjestöissä on laadittu eettisiä koodistoja, joissa neuvotaan maahanmuuttajiin liittyvän raportoinnin suhteen. Ohjeissa kiinnitetään huomiota kielenkäyttöön ja lähdekäytäntöihin. Etnisyyden, ihonvärin tai kansalaisuuden mainitsemista kehoitetaan harkitsemaan. Yleistämisestä ja nimeämisestä varoitetaan ja käsitte-

den käytössä pyritään huomioimaan taustalla olevat merkitykset. (Horsti 2005, 207.)

6.3 Etnisyys journalismissa

Toisinaan mediassa on päässyt kritiikittömästi esille käsityksiä maahanmuuttajista uhkana suomalaiselle yhteiskunnalle ja kulttuurille. Monen maahanmuuttoaiheisen jutun yhteydessä on vilahtanut käsite turvapaikkashoppaaja, elintaspakolainen tai sosiaalipummi. (Arto 2010.) Kuten kuvitella saattaa, joukkoviestinnällä voidaan vaikuttaa yhteiskuntaan, sillä medially on valtaa sekä yksittäisten ihmisten, että suurten massojen käsityksiin. Tämä on todettu suomalaisten maahanmuuttoasenteita tutkittaessa. Läheskään kaikilla suomalaisilla ei ole henkilökohtaisia suhteita maahanmuuttajiin, tieto heistä saadaan silloin median ja huhupuheiden välityksellä. Näin tiedotusvälineet pääsevät vaikuttamaan asenneilmastoon ja sitä kautta kotoutumisprosesseihin. (Jaakkola 2009, 73.)

Ennen omien juttujeni työstämistä perehdyn siihen, millaisessa valossa maahanmuuttajat esiintyvät suomalaisissa joukkoviestimissä, ja etenkin journalismissa. Oman produktioni kannalta minua kiinnosti millaisen kuvan journalismi heistä luo ja millaista vaikutusvaltaa medially on ryhmien sekä yksittäisten ihmisten kotoutumiseen. Etniset suhteet saattavat toisinaan perustua tietämättömyyteen. Esimerkiksi tunteisiin vetoavat, sensaatiohakuiset kirjoitukset tai televisio-ohjelmat saavat julkisuutta ja sitä kautta valtaa. Ennakkoluuloiset käsitykset tiettyjen ryhmien huonoista ominaisuuksista leviävät helposti. (Liebkind 2000 b, 181.) Media on jättänyt liian vähälle huomiolle tärkeitä asioita, kuten avioliittoihin ja perheenyhdistämiseen liittyvän maahanmuuton, hyvin vaikeista oloista lähteneiden maahanmuuttajien tarinat, tiukan kontrollijärjestelmän ongelmat, rasismin laajuuden ja maahanmuuttajien arjen. (Arto 2010.)

Median maahanmuuttajista piirtämä kuva on Suomessa ja Länsi-Euroopassa järjestään negatiivisempi kuin mikä maahanmuuttajien todellinen rooli yhteiskunnassa on. Ongelmallista on, että maahanmuuttajien omat edustajat pääsevät mediassa harvoin esille, kun taas viranomaisten ja kantaväestön edustajien rooli maahanmuuttajuutta käsittelevässä mediassa on suuri (Arto 2009.) Esimerkkejä muista yksittäisistä ongelmista voi-

vat olla kansalaisuuden mainitseminen rikosjutun yhteydessä ja maahanmuuttajien arkielämän niukka kuvaus. Usein myös maahanmuuttajan oma kokemus jää kuulematta, ja heidät saatetaan esittää sijoitettuina valmiisiin ”tarinoihin”. (Luostarinen 2007, 17–18.) Vähemmistöt esiintyvät konflikti- ja rikosjutuissa kohtuuttoman paljon, verrattuna heidän esiintymiseen muussa mediassa. Kun etninen vähemmistö suhteessa muuhun mediaesiintymiseensä esiintyy usein negatiivisissa yhteyksissä, syntyy lukijakunnalle viinoutunut kuva vähemmistöstä. (Raittila 2005, 29–30.) Epäkohdat eivät kuitenkaan aina ole näin helposti havaittavissa. Ne saattavat piillä toimittajan tiedostamatta asenteina rivien väleissä. Usein ongelmallista on pikemminkin se, mitä ei kirjoiteta, kuin se mitä kirjoitetaan.

Aihetta on tutkittu viime aikoina melko paljon. Tutustuin aiheeseen lukemalla tutkimuksia, joiden aineisto oli usein kerätty laajoina lehtiseurantatutkimuksina. Suuri osa tutkimuksista on lähtöisin Tampereen yliopiston Tiedotusopin laitokselta. Yksi alan pioneereista on Pentti Raittila, jolta käytin useampaa lähdettä. Merkittävän englanninkielisen tutkimuksen on kirjoittanut Sari Pietikäinen. Myös Karina Horstin Vierauden rajat (2005) oli mielenkiintoinen lähde. Anna Simolan (2008) tutkimus työperäisestä maahanmuutosta mediassa oli myös hyvä lisä aineistooni. Lisäksi haastattelin aiheesta journalisti Juhani Artoa, yhtä tasavertaisen viestinnän puolesta perustetun ReiluMedia internetsivuston vaikuttajista.

6.3.1 Maahanmuuttojournalismi historian valossa

Median maahanmuuttoasioiden käsittelyn historia voidaan Suomessa jakaa kolmeen jaksoon. Ensin aiheena oli pakolaisuus, sitten työperäinen maahanmuutto. Syksyllä 2008 alkanutta jaksoa leimaa ”politisoituminen ja maahanmuuttokriittisyys”, kun syksystä 2008 alkaen maahanmuuttokriittiset poliitikot ovat saaneet näkyvyyttä mediassa. (Arto 2010.) Sari Pietikäisen tutkimus *Discourses of Differentiation – Ethnic representations in newspaper text* (2000) antaa kuvan siitä, kuinka vähemmistöt olivat esillä Helsingin sanomien artikkeleissa maahanmuuton ollessa juuri murroksessaan 1980- ja 1990-lukujen taitteessa. Etninen erilaisuus korostui, ja se nähtiin enemmistön näkökulmasta. Etniset vähemmistöt määrittyivät ”heiksi” ja suomalaiset olivat ”me”. Maahanmuuttajien roolina oli olla objekti kun taas suomalaiset olivat toimijoita. (Pietikäinen

2000, 282.) Etnisiä vähemmistöjä koskevia artikkeleita julkaistiin melko vähän. Kirjoittelun aihepiirit liikkuvat pakolaispolitiikan, syrjinnän ja rasismien, oleskelulupapäätösten, vähemmistöihin liittyvien rikosten ja sosiaaliturvan ympärillä. Ulkomaisissa tutkimuksissa todettu uutislinja on ollut kirjoittaja vähemmistöistä ongelma- ja määräkeskeisesti ja tämä on ollut pitkään yleistä myös Suomessa. Aiheesta riippumatta enemmistön edustajia lainattiin ja heihin viitattiin vähemmistön edustajia useammin. Vähemmistöä käsiteltäessä vähemmistöön kuuluvat olivat siis itse marginaalissa. Suomalaiset, etenkin viranomaiset ja hallintoon kuuluvat määrittivät kuvan vähemmistöstä. Kuvassa vähemmistöt näyttävät potentiaalisesti ikävän muutoksen tuojina. (Pietikäinen 2000, 290–292.)

6.3.2 Kohti dialogista journalismia

Tasa-arvoisen viestinnän määrittely ei ole yksinkertaista. Rasistisia vivahteita sisältävä kirjoittaminen ei ole ainoa epätasa-arvoista kirjoittamista, eikä positiivisävyinen teksti sitä vastoin automaattisesti tasa-arvoista. Suomalaisessa alan tutkimuskielessä käytetään termejä ”suvaitsevaisuusjournalismi”, ”normaalijournalismi” ja ”journalismin dialogisuus” kun tahdotaan kuvata tyyliä, jolla ulkomaalaistaustaiset artikkelissa tuodaan esille (Raittila 2007, 12).

Suvaitsevaisuusjournalismilla tarkoitetaan kirjoittamista, joka selkeästi pyrkii paikkaamaan uussuomalaisten syrjintää ja sivuun jäämistä mediassa. Hyvää tarkoittava suvaitsevaisuusjournalismi saattaa kuitenkin vaikuttaa käänteisesti etnisen vähemmistön asemaan. Omat erityisjutut ja tietoinen positiivisissa yhteyksissä esittäminen vie juttujen uskottavuutta. Suvaitsevaisuusjutuissa usein esillä oleva etnisten ryhmien eksotisointi ylläpitää toiseutta. Eksotisoinnilla tarkoitetaan kulttuurierojen korostamista. (Raittila 2007, 12.) Suvaitsevaisuusjournalismissa näkee myös niin kutsuttuja menestystarinoina, joissa suomalaisen silmissä menestyneitä maahanmuuttajia esitetään erityisen positiivisessa valossa. Kaikkia positiivisia juttuja ei kuitenkaan tule leimata suvaitsevaisuusjournalismiksi. Yhtä hyvin myönteisessä jutussa voi olla taustalla täysin normaali haastattelutilanne, jossa ihminen on esittänyt mielipiteensä ja ajatuksensa. Maahanmuuttajat myös itse usein toivovat journalismiin enemmän menestystarinoiden kaltaisia juttuja. (Luostarinen 2007, 29.)

Normaalijournalismin mukaan on vähemmistölle parempi tulla esitetyksi luonnollisesti vuorovaikutuksessa valtaväestön kanssa, eikä ainoastaan omissa erillisjutuissaan, joissa lipsahdetaan helposti suvaitsevaisuusjournalismin puolelle (Raittila 2007, 12). Viime aikoina maahanmuuttajia on alkanut esiintyä journalismissa muissa kuin maahanmuuttajan roolissa. Kun maahanmuuttajat näkyvät tiedotusvälineissä asiantuntijoina, isinä ja ammattiryhmän edustajina, on suunta kohti normaalijournalismia. (Luostarinen 2007, 17.)

Journalismin dialogisuudella tarkoitetaan journalismia, jossa esitetään vuorovaikutusta ja jonka sävy on keskusteleva. Dialogisuuteen liittyy käsite kontaktihypoteesi. Aihetta tutkineen Pentti Raittilan (2007, 12–13) mukaan eri ryhmiin kuuluvien keskinäinen vuorovaikutus on tärkeää, jotta niiden väliset ennakkoluulot ja stereotyyppit vähenisivät. Eri ryhmiin kuuluvien ihmisten keskinäinen vuorovaikutus purkaa ennakkoluuloja (Raittila & Vehmas 2005, 34). Kontaktihypoteesia seuraa jatkohypoteesi: dialogi etnisten ryhmien välillä mediassa voi luoda edellytyksiä sille arkielämässä. Lehtijuttujen vuorovaikutuksellisuutta tarkastellessa arvioidaan esiintyvien henkilöiden etnistä taustaa, heidän kommenttinsa vuorovaikutuksellisuutta ja kuvitusta. (Raittila 2007, 12–13; Raittila & Vehmas 2005, 34.) Journalismin dialogisuudella voi olla merkitystä ryhmien välisten suhteiden alullepanijana. Lehden lukija asettuu journalismissa esitettyihin toimijoiden rooleihin. Tämä vaikuttaa jutun etnisten ryhmien asemaan. Tässä kohtaamisessa keskeistä on juuri esittämisen tapa ja dialogisuus. (Raittila 2007, 13.)

6.3.3 Puhujarakenne muutokseen

Eräs huomion kohteena ollut asia on ollut lehtijuttujen puhujarakenne. Puhujarakenteen esille tuomisen tarkoituksena on näyttää journalisteille millaisia valtarakenteita teksti saattaa synnyttää jopa tiedostamatta. Puhujarakenne on väline myös dialogisuuden tarkastelussa. Puhujarakenteen analyysi tapahtuu luokittelemalla jutussa esiintyvät henkilöt tai tahot ja niiden asema jutun hierarkiassa. Kuka puhuu ja kuka on muuten vain esillä. (Raittila 2005, 21–22.) Vuosien 1999–2004 lehtiseurannan tuloksena Raittila toteaa etnisyyskirjoittelun olevan pintapuolisesti tarkasteltuna asianmukaista. Tässä on ollut selvää kehitystä sitten 90-luvun alun. Syvempi tarkastelu tuo esiin ongelmia, jotka ovat

samankaltaisia kuin vuosikymmen aikaisemmin: vähemmistöryhmät jäävät edelleen puheen kohteeksi. Puhujarakenteen monipuolistuminen purkasi vähemmistöjen alisteista asemaa.

6.3.4 Monikulttuuriset kehykset

Mediassa on vastattu monikulttuuristen lehtijuttujen puutteellisuuteen toisinaan erillisillä hankkeilla ja sarjoilla, joiden tarkoituksena on ollut pitää teemaa esillä ja kohentaa kuvaa aiheesta. Näissä juttusarjoissa on etsitty uudenlaisia käsittelytapoja. (Horsti 2005, 217.) Omakin juttusarjani voidaan nähdä tällaisena. Hankkeisiin liittyy problematiikkaa. Voidaan tarkastella miten journalismi pyrkii tietoisesti kehystämään maahanmuuttajat positiivisella kehyksellä ja millainen kuva monikulttuurisuudesta näiden hankkeiden myötä muodostuu. Miten monikulttuurisuusjournalismi näkee etnisyyden? Kenties suhteessa muihin ryhmiin, raja-aitojen kautta? On myös kiinnostavaa tarkastella miten erilliset juttusarjat suhtautuvat perusjournalismiin. Erillisjutut jatkavat journalismin perinnettä, onhan jo pitkään harrastettu erityisjuttuja nuorille, senioreille ja eri alojen harrastajille. Mutta tekeekö erillisyys silti maahanmuuttajista poikkeuksellisia? Tarvitsevatko he välttämättä erillisen tilan ja palveleeko tämä tarkoitusta? (Horsti 2005, 217–218.)

Kehys, jonka kautta maahanmuuttajia usein erillisjutuissa tarkastellaan, on ”etninen peili”. Toimittaja on näennäisen kiinnostunut maahanmuuttajasta, mutta päätyykin kertomaan suomalaisuudesta. Kysymällä maahanmuuttajan ajatuksia Suomesta, suomalaisuudesta, kielestä ja kulttuurista päädytäänkin peilaamaan omaa kuvaamme maahanmuuttajan kautta. (Horsti 2005, 240.) Toinen tapa hakea myönteisyyttä on eksoottisuus ja niin sanottu ”erilaisuuden riemu”. Jutun kehyksenä saattaa olla eksoottisuus. Media ei ole yksin vastuussa eksoottisuuden ylläpitämisessä, myös monet kampanjat, tapahtumat ja jopa maahanmuuttajat itse ylläpitävät tätä suhtautumistapaa. Onkin vaikea vetää rajaa normaalin ja asiaankuuluvan erilaisuuden esiintuomisella ja eksoottisuudella mässäilyn välille. (Horsti 2005, 242.) Eksoottisuuden korostamisen sijaan monikulttuurisuusjournalismi voi lähestyä maahanmuuttajia korostamalla heidän suomalaisia piirteitään. Toimittaja saattaa nostaa esille sisukkuutta, ahkeruutta ja sopeutuvuutta. Tämä saattaa nousta teemaksi myös maahanmuuttajan aloitteesta. Kenen taholta tarve samanlaisuuden korostamiseen sitten nouseekin, näyttää siltä, että pohjalla on tietoisuus siitä, että

suomalaistakin suomalaisemman maahanmuuttajan on helppo tulla hyväksytyksi. Tällaiset jutut pitävät esillä assimilaation ajatusta ja samastavat kotoutumisen ja suomalais-tumisen. (Horsti 2005, 246–247.)

6.3.5 Työperäisen maahanmuuton näkökulma

Työperäinen maahanmuutto on noussut erääksi maahanmuuttojournalismiin viime vuosina voimakkaasti vaikuttaneeksi tekijäksi. Keväällä 2007 aloittanut Matti Vanhasen hallitus pyrki edistämään työperustaista maahanmuuttoa. Syyksi mainittiin väestörakenteen muutoksesta johtuva työvoimantarve. (Luostarinen 2007, 11.) Nykyisellään maahanmuuttokeskustelu on hyvin kahtiajakautunutta. Kannanotot puolesta ja vastaan ovat lisääntyneet. Leimaavaa on, että työperäinen maahanmuutto esitetään talouden näkökulmasta ja ihmiset nähdään lähinnä resursseina joita voidaan ”viedä” ja ”tuoda”. Suomalainen media ei ole noussut rohkeasti kyseenalaistamaan asiaan liittyviä yksinkertaisuuksia (Luostarinen 2007, 19).

Mediassa työperäinen maahanmuutto on näkynyt erityisesti niin, että maahanmuuttajien työttömyyttä käsittelevät jutut ovat jääneet marginaaliin. Myönteiset puheenvuorot tuovat esiin maahanmuuttajatyöntekijöiden hyviä puolia ammattitaidosta luonteen ominaisuuksiin. Nämä kommentit määrittävät samalla ”hyvän” ja tervetulleen maahanmuuttajan. Hän on käyttökelpoista työvoimaa, ahkera tai huippuosaja. Samalla piirtyy rivien väliin kuva ei-toivotusta maahanmuuttajasta: hän on vaikeasti työllistyvä ja kouluttamaton. Tarkasteltaessa työperäistä maahanmuuttoa koskevaa kirjoittelua huomataan, että myös myönteiset jutut voivat olla vahvasti toiseuttavia. Vaikka teksti olisi sinänsä myönteinen, voi se viestiä hyväksyntää tarkasti rajatulle ryhmälle: hyvin sopeutuneelle ja tehokkaasti työllistyneelle. Puhetavat ja keskustelu muuttuvat hitaasti. (Simola 2008, 108–110.)

6.4 Kohti tasavertaista viestintää

Joukkoviestinnän vaikutuksia voidaan tarkastella monella eri tasolla. Voidaan tarkastella sitä puhutaanko vaikutuksesta yksilöihin, ryhmiin vai koko suureen yleisöön, mahdoli-

sesti jopa yleiseen mielipiteeseen, yhteiskuntaan tai sen toimintamekanismeihin. Vaikutus voi myös näkyä eri tavoilla: muuttuneina asenteina, tiedon tasona tai uudenaikaisina käyttäytymismalleina. Vaikutusta pohdittaessa on mielenkiintoista kysyä myös, onko vaikutus sama kuin muutos. Vaikutusta voi olla myös muutospaineiden torjuminen tai entisten asenteiden vahvistuminen. Se millaista vaikutusta joukkoviestinnällä nähdään olevan, riippuu myös siitä, millaisella aikavälillä vaikutusta tarkastellaan. Lyhyellä aikavälillä vaikutukset tuntuvat pieniltä, mutta pitkällä aikavälillä ne muuttuvat merkittäviksi. Myös päinvastoin voi tapahtua. Lyhyellä aikavälillä joukkoviestinnän ylilyönti vaikuttaa voimakkaasti, mutta vaikutukset vaimenevat ajan kuluessa. (Kunelius 2003, 126–127.)

Tiedotusvälineillä on vaikutusvaltaa kantaväestön mielipiteisiin ja asenteisiin. Tätä kautta myös niiden eettinen vastuu on merkittävä. Sillä, mitä ja miten tiedotusvälineissä raportoidaan tai tuodaan esille, on suuri merkitys maahanmuuttokeskustelun ja -asenteiden kehittymisen suunnan näyttäjänä. Media ei ehkä Suomessa ole maahanmuuttajien ja valtaväestön suhteiden kannalta pääongelma (Luostarinen 2007, 16), mutta sillä on kuitenkin vaikutusmahdollisuuksia suuntaan ja toiseen. Kielteinen mediahuomio on vahingollista niin maahanmuuttajille kuin kantaväestöllekin, sillä negatiivinen huomio ylläpitää vahingollisia jännitteitä yhteiskuntaryhmien välillä. (Arto 2009.) Valtaväestön suhtautuminen kulttuurivähemmistöihin vaikuttaa voimakkaasti kotoutumiseen ja akkulturaatioon (Liebkind 2000 a, 19). Tätä kautta tiedotusvälineillä on valtaa vaikuttaa suoraan kotoutumisprosesseihin. Medialla voi olla vaikutusvaltaa kotoutumiskysymyksiin yleisesti, mutta se voi myös vaikuttaa yksittäisten ihmisten kotoutumiseen vaikeuttaen tai helpottaen sitä. Hyvä journalismi edistää suhteiden ja suhtautumisen kehittymistä myönteisemmäksi. Myönteinen suhtautuminen luo hyvät edellytykset yksittäisen ihmisen kotoutumiselle. (Arto 2009.) Journalismi voi toimia aktiivisena sillanrakentajana valtaväestön ja vähemmistön välillä. Journalisti voi itse pyrkiä aktivoimaan kansalaiskeskustelua.

Joukkoviestinnän vaikutuksista väitellään paljon, koska vaikuttamisessa on yhtä aikaa kysymys vastuusta. Kun yleisö on suuri, on vastuukin suuri. On selvää, että joukkoviestinnällä on yhteiskunnallisesti merkittäviä vaikutuksia. Joukkoviestinnän ja journalismin tavoissa esittää maailmaa on toistuvuutta, jonka olisi vaikea olla vaikuttamatta yleisöön. Vaikutukset ovat ennen muuta pitkäaikaisia ja niillä on taipumus kasautua. Ne näkyvät

siinä, millaiseksi miellämme todellisuuden, miten katselemme sitä ja miten näemme muut ihmiset. Joukkoviestinnän vaikutus riippuu monista tekijöistä, mutta on nähtävissä, että ihmisten henkilökohtaiset kokemukset, kontaktien vireys ja joukkoviestinnän monipuolisuus auttavat kyseenalaistamaan ja antavat tervettä vastustuskykyä. (Kunelius 2003, 147–148.)

Käytännön asioilla voidaan vaikuttaa journalismin tasavertaisuuteen paljon, esimerkiksi jo se, että lehdet ja niiden toimittajat tiedostavat mahdolliset epäkohdat ja pyrkivät niiden poistamiseen auttaa varmasti. Lisäksi on esimerkiksi huomattava, että asioiden kaunisteleminen voi olla vaarallista. Suomalaisessa yhteiskunnassa esiintyy muukalaispelkoa ja siksi sille voisi olla parempi antaa tilaa julkisuudessa. Median tulee heijastaa ihmisten tunteita ja samalla antaa niille tilaa kehittyä. Avoimuus suuntaan ja toiseen on toivottavaa. Myös valtaväestön maahanmuuttajille aiheuttamista ongelmista tulee kertoa. Toimittajien tausta ja asenteet vaikuttavat maahanmuuttojournalismiin paljon. Kirjoittajalla tulee olla tietoa ja ymmärrystä, jotta juttuja ei tehdä stereotyyppioita seuraten. Perustuntemus auttaa välttämään myös kulttuurierojen turhan pintapuolisen käsittelyn. (Luostarinen 2007, 21.)

Ajan myötä maahanmuuttojournalismin ongelmallisuus tulee mitä todennäköisimmin vähenemään. Nuoren polven toimittajien kiinnostus monikulttuurisuutta kohtaan on sisäänrakennettua. Tulevaisuuden toimittajat ovat kasvaneet paljon monikulttuurisemmassa yhteiskunnassa kuin edeltäjänsä ja heidän ymmärtämisensä eri kulttuureita kohtaan on rakentunut vertaisten kesken. Näin tulevaisuuden journalismilla on hyvät mahdollisuudet kohdella maahanmuuttajia kuten mitä tahansa ihmisryhmää: antaa heille oma ääni, suhtautua analyttisesti sekä normaaliin journalismiin kuuluvan kriittisesti. (Luostarinen 2007, 29.) Journalistiliiton maahanmuuttajataustaisten journalistien asemaa parantavan työryhmän alulle panema, vapaaehtoisvoimin pyöritetty verkkosivusto ReiluMedia tähtää maahanmuuttajien aseman parantumiseen mediassa. Se tavoittelee reilumpaa uutisointia, reiluja reportaaseja, sekä lisää näkyvyyttä maahanmuuttajille median kaikissa muodoissa (Artto 2009.) Muun muassa tällaisten aloitteiden kautta journalismi voi edistää yhteiskunnan kehittymistä tasavertaiseksi.

7 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

7.1 Produktio opinnäytetyönä

Hankeistettu opinnäytetyö on yksi esimerkki siitä, kuinka Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak) pyrkii olemaan läheisessä yhteistyössä työelämän tarpeiden kanssa ja vastaamaan niihin. Hankkeistetulla työllä tarkoitetaan työelämälähtöistä työtä. Hankkeen tarkoitus on vastata työelämän tarpeeseen ja hyödyttää sitä. (Kuokkanen, Kirviranta, Määttä & Ockenström 2007, 48.) Produktion tarkoituksena on luoda jokin konkreettinen tuote tai tuotos. Tuotos voi olla esimerkiksi kirjallinen, kuten omalla kohdallani. Työn on edistettävä ammatillista kasvua. Produktin tuottamiseen liittyvissä vaiheissa on mukana ammatillisia käytäntöjä koskeva tutkittu tieto sekä production kohdetta koskeva tutkittu tieto. Valmis opinnäytetyö muodostuu itse produktista sekä siihen liittyvästä kirjallisesta raportista. (Kuokkanen 2007, 32.)

7.1.1 Yhteistyökumppanit

Yhteistyökumppanini ovat Espoon seurakuntayhtymä ja Espoon seurakuntasanomat eli Esse. Espoon seurakuntayhtymään kuuluu kuusi seurakuntaa, jotka ovat Espoon tuomiokirkkoseurakunta, Espoonlahden seurakunta, Leppävaaran seurakunta, Olarin seurakunta, Tapiolan seurakunta ja Esso svenska församling. Espoon seurakuntayhtymä huolehtii seurakuntien taloudesta ja kiinteistöistä, henkilöstöasioista, tietohallinnosta sekä viestinnästä. Sen lisäksi seurakuntayhtymä hoitaa perheneuvontaa, sairaalasielunhoitoa, erityisdiakoniaa ja oppilaitostyötä. (Espoon seurakuntayhtymä 2010.) Opinnäytetyöhöni kuuluu läheisesti myös Espoon seurakuntien monikulttuurinen työ. Seurakuntayhtymä ei tee omaa monikulttuurista työtä, vaan käytännön työ tehdään seurakunnissa. Seurakuntayhtymällä työskentelee kuitenkin monikulttuurisen työn sihteeri, ja tätä kautta seurakuntayhtymä koordinoi seurakuntien monikulttuurista työtä.

Toinen yhteistyötahoni on Esse-lehti. Syksyllä 2007 tehdyn lukijatutkimuksen mukaan Essellä on 106 000 yli 20-vuotiasta lukijaa. Tutkimuksen tekoaikaan sen lukijapeitto, eli lehteä seuranneiden määrä, oli 61 prosenttia. Se tekee Essestä Espoon kolmanneksi lue-

tuimman lehden Länsiväylän ja Helsingin Sanomien jälkeen. (Sarkimaa 2009.) Esse on kaikille Espoon seurakuntiin kuuluville jaettava seurakuntien yhteinen julkaisu. 20-sivuinen Esse ilmestyy viikoittain ja sen painosmäärä on 81 300 kappaletta. Essen näköisversiota voi lukea internetissä osoitteessa www.verkkoesse.fi. Esseä julkaisee Espoon seurakuntayhtymä. Lehden kustannus kilpailutetaan tasaisin väliajoin. Tällä hetkellä lehteä kustantaa Kotimaa-Yhtiöt. Kotimaa-Yhtiöt on taas Kirkkopalveluiden omistuksessa. Seurakuntalehden tekeminen on ulkoistettu Kotimaa-Yhtiöille, joka paitsi palkkaa toimituksen, maksaa painamisen, postitukset ja työkalut, myös vastaa taitosta, ulkoasusta ja verkkolehden tuottamisesta. Vaikka kustantajalla on iso vastuu Essen tekemisessä, tehdään lehteä kuitenkin tiiviissä yhteistyössä seurakuntayhtymän ja Espoon seurakuntien kanssa. (Sarkimaa 2009.)

Esse on osa seurakuntayhtymän viestintäyksikköä, johon Essen rinnalla kuuluvat yhtymän verkkosivut sekä sisäinen ja ulkoinen tiedotus. Kirkkovaltuusto ja neuvosto ovat hyväksyneet viestintästrategian, jonka osa Esse on. Yhtymä on myös määritellyt Esselehden tavoitteet. (Sarkimaa 2009.) Espoon seurakuntien toiminnan keskeisistä arvoista sitoutumisesta, armosta, oikeudenmukaisuudesta ja yhteisöllisyydestä nousee Espoon seurakuntien viestinnän toiminta-ajatus, joka määrittelee viestinnän omalta osaltaan tavoittelevan elämän tukemista ja luovan mahdollisuuksia uskon ja rakkauden toteutumiseksi. Espoon seurakuntien viestinnän tulee tukea ja vahvistaa espoolaista kristillistä identiteettiä, tukea hengellisen elämän ja espoolaisen identiteetin vahvistumista, antaa seurakunnasta ja kirkosta todenmukainen kuva ja tiedottaa avoimesti valmisteilla olevista asioista. (Espoon seurakuntayhtymä 2010.)

Essen toimintaa seuraa, kehittää ja arvioi toimitusneuvosto. Neuvoston jäsenet on valittu jokaisesta seurakunnasta seurakuntaneuvostojen toimesta. Toimitusneuvoston puheenjohtajana toimii seurakuntien edustaja. Toimitusneuvostossa syntyy ideoita, ehdotuksia ja kehitysohjeita. (Sarkimaa 2009.)

7.2 Opinnäytetyön lähtökohdat

Idea tällaiselle opinnäytetyölle syntyi helmikuussa 2009. Idean kautta oma kiinnostukseni kirjoittamista kohtaan, pitkäaikainen yhteistyöni Essen kanssa ja tutkintoni opin-

näytetyölle asettamat rajat loksahdivat yhteen. Espoon seurakuntayhtymän monikulttuurisen työn sihteeriltä oli tullut Esselle toive saada seurakuntien monikulttuurisuudelle näkyvyyttä yhteisen seurakuntalehden sivuilla. Tarjouduin ideoimaan ja toteuttamaan materiaalin opinnäytetyönäni ja seurakuntayhtymä lupasi tukensa.

Ideoinnin ja ajatusten kypsyttelyn ohella virittäydyin aiheeseen lukemalla monikulttuurisuus- ja maahanmuuttoaiheista kirjallisuutta. Maahanmuuton esittämiseen journalistisissa perehdyin tutustumalla tutkimuksiin. Lisäksi seurasin erityisesti hengellisten lehtien maahanmuuttokirjoittamista ja arkistoin monikulttuurisuusaiheiset lehtijutut maaliskuun-toukokuussa 2009. Halusin kartuttaa tietämystäni ennen kuin tekisin päätöksiä juttukokonaisuuteni rakenteen suhteen. Lukemani teorian tiedon pohjalta kirjoitin raporttini, jonka työstämisen aloitin keväällä 2009, heti kun aihe oli varmistunut. Kokosin maahanmuuttajiin, monikulttuurisuuteen, yhteistyötahoihini ja viestintään liittyvää aineistoa.

7.3 Suunnittelu

Maaliskuussa 2009 tapasimme Espoon seurakuntayhtymän monikulttuurisen työn sihteerin kanssa suunnittelupalaverissa, jossa heiteltiin ideoita puolin ja toisin. Joitakin ideoita jouduttiin rajaamaan pois niiden suuren työmäärän takia ja joistakin luovuttiin Esse-lehden rajatun palstatilan takia. Lopulta minulla oli tiedossa selkeät raamit joiden sisällä toimia. Tulisni tuottamaan Esse-lehteen kolmesta kuuteen lehtijuttua. Juttujen pituus olisi 3000 merkkiä. Jutut julkaistaisiin juttusarjana saman yhteisotsikon alla ja juttujen sisällössä tulisni käsittelemään seurakuntien monikulttuurista työtä ja haastattelemaan seurakuntien ulkomaalaistaustaisia jäseniä.

Miettiessäni toteutustapaa päädyin itselleni uuteen ja sen takia innostavan tuntuiseen ryhmähaastatteluun. Kutsuisin koolle noin viisi seurakuntalaista, jotka olisivat kotoisin eri kulttuureista. Yhteisen haastattelun pohjalta voisni kirjoittaa kokonaisuuden, jossa jutut seuraisivat toisiaan eräänlaisena jatkokertomuksena. Idea tuntui innostavalta ja haastavalta. Toukokuussa 2009 visioin haastattelunni seuraavalla tavalla:

Haastattelulle on vaikea asettaa tavoitteita, sillä sen rakenne, muoto ja sisältö tulevat määrittymään vähintään yhtä paljon haastateltavien persooni-

en mukaan, kuin itse asettamieni tavoitteiden ja oletusten mukaan. Haastatteluni tarkoitus ei ole hankkia tutkimustietoa tai siihen verrattavaa informaatiota. Sen sijaan tarkoitus on kerätä materiaalia, jonka pohjalta voin kirjoittaa kolmesta kuuteen lehtijuttua monikulttuurisuudesta. Visioni on, että juttusarjani tyyli on kotoisen keskusteleva ja tuo haastateltavat lähelle, rinnastaen heidät ”meihin”. Haastattelukysymykset, jotka muotoilen ennen haastattelua, tulevat elämään tilanteen ja keskustelun mukaan. / Opinnäytetyöpäiväkirja 15.5.2009

7.4 Haastatteluun valmistautuminen

Seuraava vaihe oli tavoittaa haastateltavat. Heidän tuli olla seurakuntien jäseniä. Lisäksi ryhmähaastatteluajatukseni edellytti heidän puhuvan suomea. Alkuvaiheessa tehtävää vaikeutti se, että halusin löytää tasapuolisesti henkilön jokaisesta Espoon seurakunnasta. Olin yhteydessä paikallisseurakuntien monikulttuurisen työn työntekijöihin. Etsintäni tuottivat tulosta viimein, kun sain kutsun monikulttuuriseen tapaamiseen 9.6.2009. Eräänlaista pilottitapaamista olivat järjestämässä Espoon seurakuntayhtymä, sekä seurakuntien monikulttuurista työtä tekevät työntekijät, ja tilaisuuden tarkoitus oli visioida ja käynnistää uudenlaista monikulttuurista toimintaa seurakuntien ulkomaalaistaustaisille jäsenille. Tilaisuuteen oli saapunut kymmeniä uussuomalaisia seurakuntalaisia. Esitelin tilaisuudessa Esse-lehden ja opinnäytetyöni ja sain muutaman kiinnostuneen ihmisen yhteystiedot.

Sovimme haastateltavien kanssa yhteisen haastatteluajan alkusyksyyn 2009 ja varasin Leppävaaran seurakunnalta tilan haastattelun toteuttamista varten. Sain käyttööni myös nauhurin. Yritin samanaikaisesti tavoittaa uusia haastateltavia, sillä toivoin, että meitä voisi olla paikalla viisi tai kuusi, mutta lopulta jouduin luopumaan ajatuksesta, että jokaisella Espoon seurakunnalla olisi edustaja. Olin huolissani siitä, olisiko suunnittelemani kaltainen kokonaisuus sittenkään tarkoituksenmukainen ja toimiva. Lisäksi sovitua haastattelu-aikaa jouduttiin muuttamaan useasti viime hetkellä. Jouduin perumaan seurakunnalta varaamani tilan. Useampien vastoinkäymisen myötä tein päätöksen luopua ryhmähaastatteluajatuksesta. Yhteisen ajan sopiminen monen kiireisen ihmisen kesken oli liian vaikeaa. Tehtyäni päätöksen muuttaa juttusarjani rakennetta kaikki alkoi sujua nopeammin. Totesin yksittäisissä haastatteluissa olevan muitakin etuja. Materiaalin jälkikäsitteily on helpompaa, keskittymiseni parempaa ja häiriötekijöitä vähemmän.

Kaavailin uudenlaisen kokonaisuuden saman teeman ympärille. Sen sijaan, että koostaisin kokonaisuuden pelkästään haastatteluista, yhdistäisin sarjaan jutun, jossa esittelisin Espoon monikulttuurisuutta ja monikulttuurista toimintaa yleisemmin.

7.5 Haastattelut toteutuvat

Haastattelin syyskuussa 2009 kolme henkilöä. Ensin haastattelin intialaistaustaista miestä. Hän oli yksi yhteystietonsa minulle kesäkuun tapaamisessa antaneista henkilöistä. Hän oli englanninkielinen ja siksi hänen ei ollut tarkoitus osallistua ryhmähaastatteluun. Erilliseen haastatteluun hän kuitenkin tuli mielellään. Haastattelin miestä helsinkiläisessä kahvilassa hänen työpaikkansa lähellä. Haastatteluun käytin aikaa reilun tunnin. Sen jälkeen haastattelin yhteisesti pakistanilaistaustaisia siskoksia. Heidän oli ollut tarkoitus osallistua ryhmähaastatteluun. Sisaruksia haastattelin toisen sisaruksen kotona Espoossa. Haastattelu kesti noin kaksi tuntia. Haastatteluissa keskustelimme työstä, opiskelusta, asumisesta, perheestä, vapaa-ajasta, seurakunnasta ja uskosta. Merkittävän osan ajasta käytimme keskustellen monikulttuurisuudesta seurakunnassa.

Tehtyäni kolme haastattelua totesin voivani kirjoittaa haastattelujen pohjalta kokonaisuuden, jossa miehen haastattelu ilmestyisi omana osionaan ja sisarusten haastattelu kahtena peräkkäisenä juttuna, jotka olisivat kuitenkin myös yksi kokonaisuus. Näin minulla oli aineisto kolmeen juttuun. Avausjutuksi suunnittelin artikkelin, jossa esitellään Espoon monikulttuurisuutta tilastotiedon pohjalta. Lisäksi haastattelin juttua varten Olarin seurakunnan kansainvälisen työn sihteerä monikulttuurisen työn käytännöistä. Avausjutun ja haastatteluiden lisäksi päätin osallistua seurakunnalla järjestettyyn suurehkoon monikulttuuriseen tapahtumaan Espoossa 26.9.2009, josta voisin kirjoittaa reportaasinomaisen päätösjutun. Esittelin hahmottelemani kokonaisuuden Esselle, joka hyväksyi suunnitelmani. Näin minulla oli materiaalia viiden artikkelin kirjoittamiseen, ja saatoin siirtyä seuraavaan vaiheeseen: kirjoittamiseen.

7.6 Työstämällä lopputulokseksi

Käytin juttujen työstämiseen paljon aikaa. En nauhoittanut haastatteluja, vaan tein ti-

lanteessa nopeita muistiinpanoja, joiden pohjalta pian haastatteluiden jälkeen kirjoitin ensimmäiset versiot jutuista. Käytin samaa tekniikkaa myös monikulttuurisen tapahtuman kohdalla. Työstäminen oli aikaa vievää, sillä halusin olla kokonaisuuteen mahdollisimman tyytyväinen. Tutustuttuani maahanmuuttojournalismiin halusin kiinnittää huomiota kaikkiin mahdollisiin sudenkuoppiin. Pyrkimykseni oli, että juttusarjani pääsisi mahdollisimman lähelle dialogista ja normaalijournalismia. Aikatauluni oli joustava, joten minulla oli harvinainen mahdollisuus työstää juttuja ilman kiireen tunnetta.

Työstettyäni jutut valmiiksi lähetin ne julkaisujärjestyksessä haastateltaville ja pyysin heidän kommenttejaan ja mahdollisia muutosehdotuksia. Tämän jälkeen jutut olivat julkaisuvalmiita Esse-lehden muutoksia lukuun ottamatta. On yleinen käytäntö, että lehti saattaa vielä ennen julkaisua tehdä joitakin muutoksia juttuihin ja niiden kirjoitusasuun, puuttumatta kuitenkaan ratkaisevasti sisältöihin. Kulttuurien kirkko-jutuissa tehtiin oivaltavia parannuksia esimerkiksi otsikointiin. Joitakin harmillisiakin muutoksia tapahtui. Haastattelemini sisarusten haastattelukokonaisuus purkautui väärinkäsityksen takia kahdeksi erilliseksi jutuksi. Olin rakentanut jutut sellaisiksi, että vaikka ne oli mahdollista lukea toisistaan erillään, viitattiin niissä kuitenkin juttusarjan jatkuvuuteen. Näin juttusarjaa seuraavat lukijat saisivat niistä enemmän irti. Huolehdin kuitenkin, etteivät viittaukset haittaisi satunnaislukijaa. Kun jutut irrotettiin toisistaan erillisiksi, teksti mielestäni kärsi ja tyytyväisyyteni lopputulokseen laski.

Varsinaisten juttujen lisäksi kirjoitin jutun vierelle ruudun, jossa kuvataan monikulttuurisuus-sanana merkitys parilla lauseella. Termi esiintyy jutuissani toistuvasti ja siksi sen avaaminen tuntui tärkeältä. Lisäksi kokonaisuuden ohessa ilmestyi ruutu, jossa esitellään juttusarja, sekä viitataan juttusarjan seuraavaan osaan. Tämän tarkoitus on herättää lukijan kiinnostus seurata juttusarjaa pitkäjänteisesti. Harmillisesti Esse unohti painaa nämä informaatioruudut kahteen jutuista. Lisäksi yhteen juttuun teksti oli taitettu eri tavalla. Graafisesti jutut eivät siis olleet täysin yhtenäisiä ja pieniä harmillisia virheitä sattui. Esimerkiksi toisen jutun lopussa on viittaus sisarusten yhteishaastatteluun, joka kuitenkin purkautui ennen julkaisua erillisiksi jutuiksi. Samoin ensimmäisen jutun lopussa mainitaan juttujen ilmestyvän kolmen viikon välein, vaikka viime hetkellä julkaisuaikataulu tiivistyi. Koin, että hiomani kokonaisuus muuttui julkaistaessa hieman viimeistelemättömän oloiseksi itsestäni riippumattomista syistä. Tällaisia vastoinkäymisiä osasin kuitenkin odottaa.

Juttusarjan yleisotsikon valitseminen oli haastavaa. Sarja kulki aluksi nimellä ”Uusia suomalaisia”, mutta ennen julkaisua aloin kuitenkin vierastaa termiä. Koin, että otsikkoon voi jonkun silmissä kätkeytyä ajatus assimiloitumisesta. Olin oppimani perusteella halunnut jutuissani välttää suomalaisuudesta ja Suomesta puhumista, joten en halunnut nostaa suomalaisuutta otsikkoonkaan. Uudeksi otsikoksi valittiin ”Kulttuurien kirkko”. Jutun pääotsikon oheen liitettiin vielä Essen graafikon suunnittelema vinjetti. Vinjetti tarkoittaa painotuotteessa tekstin alkuun, loppuun tai tekstin ryhmittelyyn tarkoitettua koristetta. Suhtauduin aluksi varautuneesti vinjetin sinivalkoiseen väritykseen, mutta pieni koko ja juttusarjan nimen muuttaminen vaikutti yleisilmeeseen niin, ettei väritys tuntunut enää merkitykselliseltä. Lisäksi koin, että vinjetti yhdisti tärkeällä tavalla muuten taiton yhteydessä hieman hajanaiseksi tullutta kokonaisuutta.

Kulttuurien kirkko-juttujen julkaisuaikataulu varmistui vuodenvaihteessa 2010. Juttuni ilmestyvät siis vuoden 2010 Essen numeroissa 2, 4, 6, 8, ja 10. Ne ovat luettavissa myös internetissä Essen näköislehdissä osoitteessa www.verkkoesse.fi.

7.7 Palaute

Viimeinen vaihe produktiossani on arvioida mitä julkaistut juttuni ovat tuottaneet. Kun kyse on lehtijutuista, on tulosten arvioiminen haastavaa. Voidaan kysyä olivatko jutut onnistuneita tai mielenkiintoisia? Herättivätkö ne keskustelua? Toteutuiko tavoitteeni? Tavoitteeni on toteutunut, sillä jutut on julkaistu lehdissä kutakuinkin niin kuin oli suunniteltu. Seurakuntien monikulttuurisuudelle tavoiteltiin näkyvyyttä seurakuntalehdessä, ja juttujeni myötä aihe oli esillä joka toisessa tammi- maaliskuun julkaisussa lähes sivun kokoisten artikkelien ja näyttävien kuvien kautta. Lukijoiden määrää on kuitenkin yhtä mahdoton arvioida kuin juttujen heissä herättämiä tunteita. Keitä lukijat ovat olleet? Ovatko he olleet itse ulkomaalaistaustaisia, ovatko he olleet kantaväestöä, seurakunnassa aktiivisia vai passiivisia? Ovatko he lukeneet vain yhden jutun, vai useampia? Ovatko tunteet olleet positiivisia vai negatiivisia?

Ehkä joku lukija on innostunut juttujeni pohjalta lähtemään mukaan monikulttuuriseen toimintaan. Joku on voinut jakaa mielipiteitä haastateltavani kanssa. Ehkä erään kohdalla myönteiset tunteet ovat vahvistuneet tai negatiiviset lieventyneet. Tai juuri toisinpäin?

Ehkä joku on jopa ärsyyntynyt. Mikäli joku näistä visioista on toteutunut, on juttusarjani tuottanut tulosta: tullut luetuksi sekä herättänyt ajatuksia tai tunteita.

Sitä, onko näin tapahtunut, ei voida osoittaa, sillä en ole saanut kirjoituksista juurikaan lukijapalautetta. Tuttavien kommentteja en katso voivani ottaa lukuun. Essen verkkosivujen keskustelupalstoilla juttusarjaa ei kommentoida, enkä ole saanut palautetta myöskään sähköpostiini. Yleisesti ottaen palautteen saaminen Essen lukijoilta on harvinaista. Kuitenkin voidaan päätellä, jotakin siitä mitä juttusarja ei ainakaan ole tuottanut. Se ei ole ainakaan provosoinut lukijoita erityisesti, sillä oletukseni on, että tarpeeksi voimakkaat tunnereaktiot tulisivat toimituksen tietoon. Maaperä olisi voinut olla hedelmällinen myös tällaisille tuntemuksille.

8 POHDINTA

Kun jutut on julkaistu ja katson projektia taaksepäin, voin olla ensisijaisesti tyytyväinen. Yhteistyö erityisesti Essen kanssa on ollut antoisaa ja toimivaa. Olen myös iloinen onnistuneesta yhteistyöstä haastateltavien kanssa. Onnistumisten lisäksi näen kohtia joissa olisin voinut tehdä toisin ja tuottaa astetta paremman kokonaisuuden. Jos alusta asti olisin päättänyt tehdä erillisiä haastatteluita, olisi projekti sujunut helpommin ja nopeammin. Jos saisin aloittaa alusta, pitäisin paremmin huolen siitä, että lehden näkemys ja oma näkemykseni kokonaisuudesta ovat täysin samanlaiset. Näin vähiltäkin hankaluuksilta olisi voinut välttyä. Esimerkiksi sisarusten kaksiosaisen haastattelun purkautuminen erillisiksi jutuiksi oli harmillinen sattuma, joka hajotti kokonaisuutta. Ehkä tämä olisi ollut vältettävissä.

Olen tyytyväinen tekemiini haastatteluihin ja koen tavoittaneeni haastateltaviksi juuri oikeat henkilöt. Silti juttusarja olisi ehkä joillekin näyttäytynyt mielenkiintoisempana jos haastateltavat olisivat olleet kotoisin eri puolilta maailmaa. Toisaalta sarjan tarkoitus ei ollut niinkään esitellä ihmisten taustoita ja tarinoita, vaan heidät espoolaisina seurakuntalaisina. Jälkeenpäin nousi myös ajatus, että sarjan avausjutussa olisi ollut mielekästä nostaa esille Raamatun perusteet monikulttuuriselle työlle ja kirkon tehtävä työn toteuttajana.

Työskennellessäni mietin omaa projektiani teoretiedon valossa, ja olin hieman harmissani siitä, että juttusarjani on erillisjuttusarja monikulttuurisuudesta. Erillisjutut eivät ole parasta mahdollista monikulttuurisuusjournalismia, ja siksi jälkeenpäin pohdin olisiko juttuja voinut ujuttaa lähemmäs normaalijournalismia. Seurakuntayhtymän toive viittasi kuitenkin juttusarjaan, eikä muunlainen mahdollisuus käynyt suunnitteluvaiheessa mielessä. Juttujen sisällöissä pyrin mahdollisimman neutraaliin kirjoitustyyliin. Toki kulttuuriasioita sivutaan, mutta ne eivät ole keskiössä. Silti toisinaan mietin onko vielä jotakin, mitä en huomaa tai ymmärrä, ja olisiko jossakin asiassa voinut olla vielä korrekimpi.

Eettiset ohjenuorani olivat Journalistin ohjeet (Julkisen sanan neuvosto 2005) ja haastattelun eettisyys. Journalistin ohjeiden ja oman juttusarjani periaatteiden mukaisesti pyrin

tuomaan etnisyyden esille kunnioittavasti. Itse asiassa pyrin siihen, että en erityisesti toisi kirjoittamisessa asiaa esille. Haastatteluiden toteuttamisessa tärkeä eettinen ohje on, että haastateltavan tulee olla tietoinen siitä, että kyseessä on haastattelu (Tervonen 1994, 7). Tämä ohje toteutui haastatteluideni kohdalla. Sen lisäksi halusin kunnioittaa haastateltaviani tarjoamalla jutut kirjoittamisen jälkeen heille tarkistettaviksi. Mielestäni tämä on hyvä käytäntö, vaikka se ei Journalistin ohjeiden mukaan ole välttämätöntä. Näin voidaan kuitenkin huolehtia, ettei lehteen pääse virheitä tai ajatuksia, joita haastateltava ei koe omikseen.

Ammatillisesti koen ottaneeni oppinäytetyön myötä huiman harppauksen. Laaja teoria-aineistoon tutustuminen edisti kasvuani niin sosionomina kuin diakoninakin. Tutustuessani tiedotusvälineiden vaikutukseen, kirjoittamiseen, haastattelemiseen ja toteuttaessani itse produktiota opin paljon sellaista, mitä en olisi oppinut ilman tämänkaltaista oppinäytetyötä, ja jonka uskon varmasti olevan minulle hyödyksi tulevaisuudessa.

Työskennellessäni haastatteluiden ja kirjoittamisen parissa puntaroin omaa osaamistani ja sitä mikä minun suhteeni sosionomi-diakonina on lehtikirjoittamiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Oman paikan ja roolin hahmottaminen oli haastavaa, mutta rikastuttavaa. Oma näkökulmani alaan on alusta asti ollut yhteiskunnallinen, ja vaikka käytännön työ on innoittajani, haaveilen mahdollisuudesta vaikuttaa rakenteisiin. Oppinäytetyön kautta pääsin kokeilemaan onko omalla koulutuksellani annettavaa toisenselälle alalle. Diakin neljän keskeisen arvon joukkoon on nostettu ”vaikuttava toiminta”, jollaisena myös lehtikirjoittamista voidaan pitää (Diak 2010). Tähän ajatukseen tukeutuen otin haasteen vastaan, pitäen diakoniatyön perusajatuksen ja sosiaalialan ammattitaidon ensimmäisellä sijalla. Tarkoitukseni oli tuottaa hyvää tekstiä inhimillisesti ja tasavertaisesti. Juttuja työstäessäni koin, että sosiaali- ja kirkonalan opiskelija minussa teki tietoisia valintoja. Tasavertaisuus on itseisarvo, josta en olisi valmis luopumaan kiinnostavamman tai hauskemman jutun takia.

Aihettani olisi mahdollista kehittää. Monen julkaisun sivut ovat vielä tyhjiä tasavertaisista monikulttuurisista teksteistä. Samankaltaisia projekteja voisi toteuttaa eri yhteistyötahojen kanssa. Juttusarja painetussa julkaisussa ei ole toki ainoa toteutusmahdollisuus, vaan yhteistyötaho voi löytyä myös muualta mediasta. Kirjoittamiseen liittyen kannattaisin itse mahdollisimman lähelle normaalijournalismia tulevia projekteja, joilla

ei ole erillistä nimeä, ja joiden sisältö ei alleviivaa ihmisten taustoja liikaa. Monikulttuurisuuden lisäksi moni muukin sosiaali- ja kirkonalan aihealueista kaipaa uudenlaista esiintuomista eri julkaisuissa. Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoilla voisi olla osaamista toteuttaa tällaisia projekteja opinnäytetöinä. Jos yhteiskunnallisesti tärkeä sosiaali- tai kirkonala sivuava aihe löytyy ja opiskelijalla on kiinnostusta kirjoittamiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, mikä estäisi tarttumasta toimeen? Mielestäni Diakin arvot - kristillinen lähimmäisenrakkaus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, avoin vuorovaikutus ja vaikuttava toiminta - sekä sosiaalialan ääni voisivat tätäkin kautta päästä näkyville (Diak 2010). Esimerkiksi monikulttuurisuus on aihe, jossa myös ihmistyön osaajien näkökulmalla on painoarvoa. Se näkökulma voidaan tuoda esille vaikkapa opinnäytetyöni kaltaisten projektien kautta.

Opinnäytetyöni on hieno mahdollisuus olla omalla panoksellani tuomassa reiluutta maahanmuuttokirjoittamiseen. Erityisesti tänä aikana, jona hyvin negatiiviset ja jopa rassistiset asenteet pääsevät julkisuudessa näkyville, koen juttusarjalle olleen tilausta. Työstäessäni produktiota minua innoittavaksi näkökulmaksi nousi kirkon diakonisen työn tehtävä tuoda kuuluville sen ääni, jonka ääni ei muuten kuulu. Kun toisinaan pohdin millä tavalla projektini tukee minun, diakoni-opiskelijan, ammatillisuutta palasin tähän ajatukseen. Totesin, että tämän näkökulman mukaan myös asenne- ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen kirkon viestintäkanavien kautta ovat diakoniatyötä parhaimmillaan. Toivottavaa kuitenkin ei ole, että diakonia puhuu toisten puolesta vaan että diakonian kautta heikommassa asemassa olevat saavat oman äänensä kuuluville. Diakonian ajatus voi olla ensimmäinen kanava ja tiennäyttävä, mutta todellisuudessa yhteiskunnan pitää muuttua niin, että kaikkien äänelle on tilaa ja tilausta.

LÄHTEET

- Abdelhamid, Pirkko; Juntunen, Anitta; Koskinen, Liisa 2009. Monikulttuurinen hoitotyö. Helsinki: WSOY.
- Abu-Hanna, Umayya 1999. Ulkomaalaisena Suomessa. Esitelmä Jyväskylässä. 9.4.1999. Viitattu 27.8.2009.
<http://www.finnica.fi/seminaari/99/luennot/hanna.htm>
- Alitoppa-Niitamo, Anne & Söderling, Ismo 2005. Johdanto. Teoksessa Anne Alitoppa-Niitamo, Ismo Söderling & Stina Fågel (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 7–12.
- Alitoppa-Niitamo, Anne 2005. Maahanmuuttajataustaiset perheet ja hyvinvoinnin edellytykset. Teoksessa Anne Alitoppa-Niitamo, Ismo Söderling & Stina Fågel (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 37–52.
- Anis, Merja 2009. Toimitusjohtaja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksessa. Kotouttamispolitiikka ja ammatilliset käytännöt maahanmuuttajatyössä. Kotouttamispolitiikka ja kotoutuminen. Keskustelua ja käsitteitä. Luento 9.2.2009. Turku: Turun yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Sosiaalipolitiikan laitos.
- Arto, Juhani 2009. Journalisti Juhani Arton sähköpostihaastattelu ReiluMediasta ja maahanmuuttajia koskevasta joukkoviestinnästä 22.6.2009.
- Arto, Juhani 2010. Journalisteilla on yhä paljon opittavaa ”maahanmuuttajat mediasa”-tutkimuksista. Reilumedia.fi. Viitattu 1.3.2010.
http://www.reilumedia.fi/2009/20090928_mediakritiikki.html
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Diakonia-ammattikorkeakoulun verkkosivusto. Viitattu 21.4.2010. <http://www.diak.fi/arvot>
- Ekholm, Elina & Forsander, Annika 2001. Etniset ryhmät Suomessa. Teoksessa Annika Forsander, Elina Ekholm & Petri Hautaniemi (toim.) Monietnisyys, yhteiskunta ja työ. Helsinki: Palmenia, 83–161.
- Espoo 2010. Maahanmuutto Espooseen hieman vähentynyt. Espoo.fi Viitattu 20.1.2010.
<http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11894;1033>
- Espoon seurakuntayhtymä 2010. Espoon seurakuntayhtymän verkkosivusto. Viitattu

18.1.2010. <http://www.espoonseurakunnat.fi/>

- Forsander, Annika 2001. Etnisten ryhmien kohtaaminen. Teoksessa Annika Forsander, Elina Ekholm & Petri Hautaniemi (toim.) *Monietnisyys, yhteiskunta ja työ*. Helsinki: Palmenia, 31–82.
- Hautaniemi, Petri 2001. Etnisyys ja kulttuuri. Teoksessa Annika Forsander, Elina Ekholm & Petri Hautaniemi (toim.) *Monietnisyys, yhteiskunta ja työ*. Helsinki: Palmenia, 11–30.
- Horsti, Karina 2005. *Vierauden rajat. Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa*. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Huttunen, Laura 2005. Etnisyys. Teoksessa Anna Rastas, Laura Huttunen & Olli Löytty (toim.) *Suomalainen vieraskirja. Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta*. Tampere: Vastapaino, 117–160.
- Jaakkola, Magdalena 2009. *Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta. Asennemuutokset 1987-2007. Tutkimuksia 1*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Julkisen sanan neuvosto 2005. *Journalistin ohjeet. Julkisen sanan neuvoston verkkosivusto*. Viitattu 15.3.2010 www.jsn.fi.
- Kuokkanen, Ritva, Kiviranta Mervi, Määttänen Jukka & Ockenström Leena 2007. *Kohditi tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinäytetyötä varten*. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Kunelius, Risto 2003. *Viestinnän vallassa. Johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin*. Helsinki: WSOY
- Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/ 403 1.luku, yleiset säännökset, 27.5.2005/ 362 § 2
- Liebkind, Karmela 2000 a. *Kun kulttuurit kohtaavat*. Teoksessa *Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa*. (toim.) Karmela Leibkind. Helsinki: Gaudeamus, 13–27.
- Liebkind, Karmela 2000 b. *Monikulttuurisuus on tulevaisuutta*. Teoksessa Karmela Leibkind (toim.) *Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa*. Helsinki: Gaudeamus, 171–182.
- Luostarinen, Heikki 2007. *Tietoa, terapiaa ja turbaaneja? Suomalaisen journalismin reaktiot kasvavaan maahanmuuttoon*. Teoksessa Heikki Luostarinen, Hanna Eskonen, Karina Horsti, Kaarina Nikunen & Pöyhkäri, Reeta. (toim.) *Maahanmuutto ja media. Eurooppalaista tutkimusta ja ennusteita*. Tampere:

- Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos, 11–39.
- Löytty, Olli 2005. Toiseus. Teoksessa Anna Rastas, Laura Huttunen & Olli Löytty (toim.) Suomalainen vieraskirja. Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino, 161–189.
- Maahanmuuttovirasto 2010. Maahanmuuttoviraston verkkosivusto. Viitattu 28.1.2010. <http://www.migri.fi/>
- Monikasvoinen kirkko 2008. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004-2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Monikulttuurisuusohjelma 2009. Espoon kaupungin monikulttuurisuusohjelma 2009–2012.
- Mwegarano, Andi 2007. Uussuomalaisten ääniä osa 1. Salo.
- Mäntylä, Jorma 2004. Journalistin etiikka. Helsinki: Gaudeamus.
- Novitsky, Anita 2005. Maa vaihtuu – roolit muuttuvat. Teoksessa Anne Alitoppa-Niitamo, Ismo Söderling & Stina Fågel (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 72–83.
- Pietikäinen, Sari 2000. Discourses of Differentiation. Ethnic Representations in Newspaper texts. Jyväskylä: Jyväskylä studies in communication. Jyväskylän yliopisto.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Raittila, Pentti & Vehmas, Johanna 2005. Etnisyys ja rasismi sanomalehdissä 1999–2004 – seurantatutkimuksen yhteenvetoa ja arviointia. Teoksessa Pentti Raittila (toim.) Etnisyyttä, rasismia ja dialogia sanomalehdissä ja Internetissä. Tampere: Tampereen yliopisto. 11–32.
- Raittila, Pentti 2005 a. Seitsemän vuotta mediaseuranta. Teoksessa Pentti Raittila (toim.) Etnisyyttä, rasismia ja dialogia sanomalehdissä ja Internetissä. Tampere: Tampereen yliopisto, 5–10.
- Raittila, Pentti 2005 b. Auttaako uutisen dialogisuus toiseuden poistamisessa? Teoksessa Pentti Raittila (toim.) Etnisyyttä, rasismia ja dialogia sanomalehdissä ja Internetissä. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö, Tampereen yliopisto, 33–54.
- Raittila, Pentti 2007. Etnisyyttä koskevien tekstien tulkintaa kouluissa ja keskusteluryhmissä. Teoksessa Pentti Raittila (toim.) Keskusteluja etnisyydestä me-

- diassa – Suomalaisen, maahanmuuttajien ja tutkijoiden tulkintoja. Tampere: Tampereen yliopisto, 11–53.
- Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.
- Sarkimaa, Sakari 2009. Essen päätoimittajan sähköpostihaastattelu Essen organisaatiosta. 20.4.2009.
- Silvola, Markus 2009. Olarin seurakunnan kansainvälisentyön sihteerin sähköpostihaastattelu monikulttuurisesta työstä. 10.11.2009.
- Simola, Anna 2008. Tervetullut työvoimaksi. Työperäinen maahanmuutto mediassa. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Sisäasiainministeriö 2010. Paluumuutto ja ulkосуomalaiset. Sisäministeriön verkkosivusto. Viitattu 26.1.2010. <http://www.intermin.fi/intermin/home.nsf/>
- Suomen Evankelis-luterilainen kirkko 2010. Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon verkkosivusto. Viitattu 28.1.2010. www.ev1.fi
- Suurpää, Leena 2005. Suvaitsevaisuus. Teoksessa Anna Rastas, Laura Huttunen & Olli Löytty (toim.) Suomalainen vieraskirja. Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino 41–68.
- Tervonen, Ilkka 1994. Toimittaja haastattelijana. Tuula Rajamäki (toim.) Saanko haastattelun? Helsinki: RTI/Tietopankki, 5–9.
- Vartia, Maarit; Bergholm, Barbara; Giaorgiani, Terhi; Rintala-Rasmus, Anita; Riala, Riitta & Salminen, Simo 2007. Monikulttuurisuus työn arjessa. Työterveyslaitos. Helsinki: Työministeriö.
- Yrjölä, Jukka 1998. Monikulttuurisuus paikallisseurakunnassa. Teoksessa Ari Tammi (toim.) Vieraita ja Muukalaisia. Kirkko monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Helsinki: Kirjapaja, 167–177.

Kulttuurien kirkko

Uussuomalaiset osallistuvat aktiivisesti seurakunnan toimintaan Espoossa. Eturivi (vas.): Sophorn Sar, Kambodza; Yukho Sok-Sar, Kambodza; Margaret Samuel, Pakistan; Leakheena Sar, Kambodza; Sini Zhang, Kiina; Danhu Kingsley Tasse, Kamerun. Takarivi (vas.): Wagas Pervaiz, Pakistan; Festo Badi Malish, Sudan; Andrej Dementjev, Venäjä

Yksi kirkko – monta kieltä

Espoossa puhutaan kymmeniä kieliä. Kuten esimerkiksi persiaa, kijekua ja mongoliaa.

Teksti Maria Vilja
Kuva Reija Hirvonen

Tietokoneruudulle aukeaa tilastotaulukkoja espoolaisten äidinkielen vuosien 2008 ja 2009 vaihteesta. Sain luvut sähköpostini pengottuani kaupungin nettisivuja. Ehdin juu hetken huolestua, ettei Espoossa puhutuista kielistä olisi tilastotietoa. Turha pelko.

Numeroviidakko avaa silmien eteen aivan uudenlaisen kaupungin.

Suomen ja ruotsin lisäksi täällä puhutaan norjaa, persiaa, kijekua ja mongoliaa, sekä kymmeniä kieliä, joita en ole edes tiennyt olevan olemassa.

Tilastojen takaa

Nopealla laskutoimituksella vähennän kaupunkimme väkiluvusta suomen- ja ruotsinkieliset. Jäljelle jää 19 403 vierasta kieltä puhuvaa espoolaista.

Se ei ole yhtä paljon kuin naapurikaupungissa, eikä mitään verrattuna naapurimaihin, mutta se tekee Espoosta silti huomattavan monikielisen ja monikulttuurisen kaupungin.

Suomeen muuttavista ulkomaalaisista yli puolet on kristittyjä. Ei ihme, että monikulttuurisuuden lisääntyminen on huomattu myös Espoon seurakunnissa.

Eri taustoista Espooseen saapuvissa ulkomaalaisissa on iso määrä kirkon jäseniä, jotka haluavat yhteyttä seurakuntaan ja seurakuntalaisiin.

Kirjoitan viisiosaisen juttusarjan siitä, keitä nämä veljet ja sisaret taulukon numeroiden takana ovat ja mitä seurakunta on heille.

Lisää näkyvyyttä

Espoon seurakunnissa on jonkin verran monikulttuurista toimintaa. Kansainvälisen työn sihteeri Markus Silvola Olarin seurakunnasta luettelee oman seurakuntansa tarjontaa.

"Meillä on ollut monikulttuurisia leirejä ja monikulttuurinen tyttöryhmä. Isossa Omenassa kokoontuu itsestään monikulttuuriseksi muotoutunut perhekerho, lisäksi suunnitteilla on venäjänkielinen nuortenryhmä."

Vaikka ulkomaalaistaustaisille on olemassa omaakin toimintaa, muistuttaa Silvola, että kaikki toiminta on avointa kaikille.

Toisinaan kulttuuriset seikat, esimerkiksi kieli, voivat jarrutella kirkkomatkalle lähtöä. Silvola kertoo, että eräs monikulttuuriseen työhön liittyvä haaste on kielten huomioiminen.

"Viestintä pitäisi saada kulkemaan sujuvammin kaikille ulkomaalaistaustaisille seurakuntalaisille. Olemassaolomme ja toimintamme pitäisi saada tunnetuksi. Yksi haaste on jumalanpalveluselämän kehittäminen monikieliseksi."

Lisää monipuolisuutta

Haasteisiin on tartuttu Espoon seurakunnissa yhteisvoimin, seurakuntayhtymän komppauksella.

Kesäkuussa järjestettiin yhteinen tapaaminen seurakuntien

uussuomalaisille jäsenille. Mukana oli seurakuntien monikulttuurisen työn työntekijöitä, seurakuntayhtymän väkeä sekä iso määrä tilaisuuteen kutsuttuja ulkomaalaistaustaisia kristittyjä espoolaisia.

Kevättrullien ja karjalanpiirakoiden jälkeen visioitiin unelmakirkkoa, jaettiin ajatuksia ja päätettiin tavata porukalla vielä uudestaan. Ja uudestaan.

Monikulttuurisuus on tulossa seurakuntiimme rikastaakseen, ilahduttaakseen – ja jäädäkseen.

"Itse haluaisin tehdä seurakunnissa monikulttuurisuutta näkyvämmäksi" kertoo Silvola.

Nyökyttelen syvään ja tunnen olevani tavallaan samalla asialla. Tällä palstalla monikulttuurisuus näkyy ja puhuttaa kolmen viikon välein. ■

Viisiosaisessa juttusarjassa käsitellään Espoon seurakuntien monikulttuurisuutta. Sarja jatkuu kahden viikon kuluttua, jolloin haastateltavana on leppävaaralaisten John Caesara.

Kirjoittaja on Essen avustaja, joka opiskelee diakoniksi ja tekee lopputyötään monikulttuurisuudesta. Hän kirjoittaa lehteen aiheesta viisiosaisen sarjan.

"Monikulttuurisuus on erilaisen ihmisten ja kulttuurien olemassaoloa, erilaisuuden hyväksymistä, sekä tasa-arvoa ihmisten ja kulttuurien välillä. Monikulttuurinen seurakunta on seurakunta, jossa eri kulttuureista tulevien ihmisten on helppoa toimia ja olla kristittyjä yhdessä." ■

Ekumeeninen

rukousviikko

Espoossa 18.–24.1.

Ma 18.1.

klo 20 Rukouspäivän musiikkitalaisuus Espoonlahden kirkko

klo 18 Vesper Olarin kappeli

Ti 19.1.

klo 18 Vesper Olarin kappeli

kl. 19 Taizemässä Olars kyrka svenska sidan

Ke 20.1.

klo 17.15 Vaellus Espoon keskuksessa; klo 17.15 rukouspalvelus Trapasa Kotikylänt. 5; klo 18 iltahartaus Espoon tuomiokirkko; klo 18.30 kirkon holvimaalausten esittely; klo 19 kahvi srk-talolla; klo 19.30 alustuksia ikoneista

klo 18 Vesper Olarin kappeli

Pe 22.1.

klo 18 Vesper/Evening Prayer Olarin kappeli. Partially in English.

klo 21–6 Rukousyö Espoonlahden kirkko

La 23.1.

klo 13–18 Kuninkaan tien vaellus Kirkkonummelta Masalaan

klo 15–20 Kirkkovaellus Leppävaarassa; klo 15 rukoushetki helluntaiseurakunnan lähetyskappelissa Vallikallionk. 7; klo 16.15 rukouspalvelus ortodoksisperheessä Lintuvaarassa; klo 18 vesper ja rukouspalvelus Leppävaaran kirkko. Iltatee, aiheena "Kristinusko jälkikristillisessä Suomessa". klo 18 Vesper Olarin kappeli; irlantilaisista kansanmusiikkia ja Siionin virsiä

Su. 24.1.

klo 16 Etelä-Espoon kirkkovaellus; klo 16 rukouspalvelus Tapiolan uurnalehto; klo 16.30 rukouspalvelus Tapiolan ortodoksisirkko; klo 17.30 Angelus-rukous Olarin kirkko; klo 18 rukoushetki Espoon helluntaisrkn kirkko; klo 18.30 vesper ja iltatee Olarin kappeli

klo 18 Radioitava jumalanpalvelus Kauniaisten kirkko

Te olette tämän todistajat
Luuk. 24

ESPOONLAHTI

Mistä kristinuskossa on kysymys?

Alfa-kurssit

Leppävaarassa ja Espoonlahdessa:

Leppävaaran kirkolla ke 27.1.–21.4. klo 18.

Tied. ja ilm. ti 19.1. menn. Kirsti Aamuharju 050 341 6895, karitasoma@luukku.com.

Kaskikappelissa ma 1.2.–19.4. klo 18.30–21.

Espoonlahden kirkolla ti 2.2.–20.4. klo 10–12.30

Tied. ja ilm. pe 22.1. menn. p. 8050 6665, 050 583 6883, inkeri.oiononen@evl.fi

Kolmen kurssin yhteinen viikonloppuleiri 6.–7.3. Velskolan väentuvassa.

ESPOONLAHTI

Kevätsarja

Soukan kappelissa klo 19

su 17.1. Lauluyhtye Octopuncti

su 14.2. Ystävänpäiväkonsertti

su 21.3. Gemeinsam Ansvarkonsertti

ke 31.3. Pergolesi: Stabat Mater

ke 5.5. Okra-kuoro

su 30.5. Kirkkokuoro

Soukan kappeli | Soukankuja 3
Vapaa pääsy, ohjelma 5 €
Tiina Kivirasi

Intiasta Leppävaaraan

Kulttuurien kirkko

Intialaisen John Caesarin matka Etelä-Intian Bangaloresta Leppävaaraan ja on ollut pitkä ja koukannut Yhdysvaltojen kautta. Nyt hän asuu Espoossa perheensä kanssa ja työskentelee Nokialla.

Teksti Maria Vilja
Kuva Jukka Granström

John Caesar sanoo ”huomenta” niin leppävaaralaisittain, ettei sen perusteella voisi arvata hänen olevan yksi noin 20 000 vieraskielisestä espoolaisesta.

Tapaan Caesarin ruohtelutalossa kahvilassa Nokian toimistojen varjossa ja Caesar osoittaa rakennuksen, jossa työskentelee.

Se näyttää sellaiselta, jossa vietetään pitkiä päiviä työpöytien ja tietokoneiden takana. Caesarin elämään kuuluu kuitenkin myös vapaa-aikaa.

”Vapaa-ajalla harrastan valokuvausta ja vietän aikaa perheeni kanssa. Perheeseeni kuuluu vaimo ja 2,5-vuotias poika, joka alkaa osoittautua varsin aktiiviseksi.”

Tanssilavoilta tangoon ja valssiin

Vastuu isän liikkeellä pitämisestä ei ole kuitenkaan pelkästään pojan harteilla, sillä Caesar on innokas tanssin harrastaja.

”Tanssiminen alkoi perinteisistä lavatansseista”, hän muistelee ja julistautuu paritanssien suureksi ystäväksi.

Leppävaaran seurakuntaan kuuluva John Caesar haluaa tutustuttaa poikansa kristinuskoon.

Sosiaalinen ulottuvuus, liikunta ja hauskan pitäminen tulevat kaikki näin samassa paketissa.

”Tanssin muun muassa valssia, latinalaisia tansseja ja sekä suomalaisista että argentiinalaista tangoa.”

Seurakunnan jäsen Leppävaarassa

John Caesar kertoo kasvaneensa ekumeniaan. Etelä-Intian Bangaloressa hänen hengellinen kotinsa oli yhteisössä, joka kantoi nimeä ”Church of South India”.

Kirkossa vaikutti niin metodisteja kuin anglikaanejakin.

Ehkä juuri ekumeenisen taustan takia hänen on ollut helppo kotiutua evankelis-luterilaiseen seurakuntaan. Hän kuuluu Leppävaaran seurakuntaan.

”Kristinusko on minulle tärkeä asia”, sanoo Caesar.

”Siksi toivoisinikin, että omasa seurakunnassani järjestettäisiin joskus myös englanninkielisiä jumalanpalveluksia.”

Äidinkielenään kannadaa pu-

huva Caesar on opiskellut suomea, mutta englantia on hänelle silti luontevampi käyttökieli.

”En koe tarvitsevani jatkuvaa osallistumista. Tärkeämpää olisi, että voisin tutustuttaa poikani kristinuskoon, kunhan hän kasvaa. Onkohan olemassa sellaista monikielistä toimintaa, johon voisimme mennä yhdessä?”

Uussuomalainen odottaa viestiä

John Caesar muistelee aikaa jolloin

”Kristinusko on minulle tärkeä asia.

Siksi toivoisinikin, että omassa seurakunnassani järjestettäisiin joskus myös englanninkielisiä jumalanpalveluksia.”

muutti Suomeen, ja toteaa kaivaneensa seurakunnalta informatiivisuutta.

”Oli hieno, jos uusi kotiseurakunta ottaisi aktiivisesti yhteyttä ja tiedottaisi mahdollisuuksista – mieluiten tietenkin muutenkin kuin suomeksi.”

Hän epäilee itsekkin heittäneensä tärkeitä lappuja lehtikoriin vahingossa, koska ne on kirjoitettu vieraalla kielellä.

Seurakuntien monikulttuurinen työ on ottanut monta askelta noista ajoista.

Caesar oli itse mukana kesäkuussa järjestetyssä ensimmäisessä uussuomalaisten kristittyjen tapaamisessa.

”Minua innostaa, jos monikulttuurisessa toiminnassa on yhteinen agenda, päämäärä. Esimerkiksi sellainen, että kaikki espoolaiset ulkomaalaistaustaiset kristityt voisivat löytää kotikirkon ja seurakuntayhteyden.”

Viisiosaisessa juttusarjassa käsitellään Espoon seurakuntien monikulttuurisuutta. Sarja jatkuu kahden viikon kuluttua. Silloin haastateltavana ovat sisarusket Lovisa Letchu ja Margaret Samuel.

Kotimaakaupan talviale! 21.1. - 5.2.2010

Mahtava valikoima Kirjapajan ja Lasten Keskuksen kirjoja, kristillisiä äänitteitä ja lahjatavaroita. Aletuotteita rajoitetut erät!

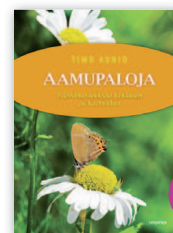
Gw'naelle Boulet
Ihan ensimmäinen Raamattuni

8,90
norm. 17,90

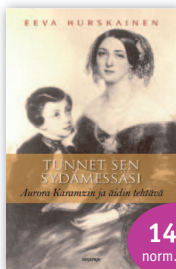
Niilo Rauhala
Kirkkailla vesillä
Sanoja sydämeiltäni

13,90
norm. 28,90

Timo Aunio
Aamupaloja
Päivänavauksia kouluun ja kerhoihin

11,90
norm. 23,90

Eeva Hurskainen
Tunnet sen sydämessäsi
Aurora Karamzin ja äidin tehtävä

14,90
norm. 31,90

Liisa Seppänen
Kelttiläisillä poluilla
Kohtaamisia pyhimysten kanssa

13,90
norm. 28,90

Soile Isokoski
Jumalaa kiittää sieluni

CD
7,00
norm. 9,95

Petri Laaksonen
Katso sinä elät

CD
9,00
norm. 14,90

Kotimaakauppa.fi

Hietalahdenranta 13, Helsinki | puh. 020 754 2350 | ma-pe 9-17
Tarjoukset voimassa 21.1. - 5.2.2010 tai niin kauan kuin tuotteita riittää.

KOTIMAA-YHTIÖT

Intiasta Leppävaaraan

Kulttuurien kirkko

Intialaisen John Caesarin matka Etelä-Intian Bangaloresta Leppävaaraan ja on ollut pitkä ja koukannut Yhdysvaltojen kautta. Nyt hän asuu Espoossa perheensä kanssa ja työskentelee Nokialla.

Teksti *Maria Vilja*
Kuva *Jukka Granström*

John Caesar sanoo ”huomenta” niin leppävaaralaisittain, ettei sen perusteella voisi arvata hänen olevan yksi noin 20 000 vieraskielisestä espoolaisesta.

Tapaan Caesarin ruoholahtelaisessa kahvilassa Nokian toimiston varjossa ja Caesar osoittaa rakennuksen, jossa työskentelee.

Se näyttää sellaiselta, jossa vietetään pitkiä päiviä työpöytien ja tietokoneiden takana. Caesarin elämään kuuluu kuitenkin myös vapaa-aikaa.

”Vapaa-ajalla harrastan valokuvausta ja vietän aikaa perheeni kanssa. Perheeseeni kuuluu vaimo ja 2,5-vuotias poika, joka alkaa osoittautua varsin aktiiviseksi.”

Tanssilavoilta tangoon ja valssiin

Vastuu isän liikkeellä pitämisestä ei ole kuitenkaan pelkästään pojan harteilla, sillä Caesar on innokas tanssin harrastaja.

”Tanssiminen alkoi perinteisistä lavatansseista”, hän muistelee ja julistautuu paritanssien suureksi ystäväksi.

Leppävaaran seurakuntaan kuuluva John Caesar haluaa tutustuttaa poikansa kristinuskoon.

Sosiaalinen ulottuvuus, liikunta ja hauskan pitäminen tulevat kaikki näin samassa paketissa.

”Tanssin muun muassa valssia, latinalaisia tansseja ja sekä suomalaisia että argentiinalaista tangoa.”

Seurakunnan jäsen Leppävaarassa

John Caesar kertoo kasvaneensa ekumeniaan. Etelä-Intian Bangalorestaan hänen hengellinen kotinsa oli yhteisössä, joka kantoi nimeä ”Church of South India”.

Kirkossa vaikutti niin metodisteja kuin anglikaanejakin.

Ehkä juuri ekumeenisen taustan takia hänen on ollut helppo kokiutua evankelis-luterilaiseen seurakuntaan. Hän kuuluu Leppävaaran seurakuntaan.

”Kristinusko on minulle tärkeä asia”, sanoo Caesar.

”Siksi toivoisin, että omassa seurakunnassani järjestettäisiin joskus myös englanninkielisiä jumalanpalveluksia.”

Aidinkielenään *kannadaa* pu-

huva Caesar on opiskellut suomea, mutta englanti on hänelle silti luontevampi käyttökieli.

”En koe tarvitsevani jatkuvaa osallistumista. Tärkeämpää olisi, että voisin tutustuttaa poikani kristinuskoon, kunhan hän kasvaa. Onkohan olemassa sellaista monikielistä toimintaa, johon voisimme mennä yhdessä?”

Uusmaalainen odottaa viestiä

John Caesar muistelee aikaa jolloin

”Kristinusko on minulle tärkeä asia. Siksi toivoisin, että omassa seurakunnassani järjestettäisiin joskus myös englanninkielisiä jumalanpalveluksia.”

muutti Suomeen, ja toteaa kaivaneensa seurakunnalta informatiivisuutta.

”Olisi hienoa, jos uusi kotiseurakunta ottaisi aktiivisesti yhteyttä ja tiedottaisi mahdollisuuksista – mieluiten tietenkin muutenkin kuin suomeksi.”

Hän epäilee itsekään heittäneensä tärkeitä lappuja lehtikoriin vahingossa, koska ne on kirjoitettu vieraalla kielellä.

Seurakuntien monikulttuurinen työ on ottanut monta askelta noista ajoista.

Caesar oli itse mukana kesäkuussa järjestetyssä ensimmäisessä uusmaalaisen kristittyjen tapaamisessa.

”Minua innostaa, jos monikulttuurisessa toiminnassa on yhteinen agenda, päämäärä. Esimerkiksi sellainen, että kaikki espoolaiset ulkomaalaistaustaiset kristityt voisivat löytää kotikirkon ja seurakuntayhteyden.”

Viisiosaisessa juttusarjassa käsitellään Espoon seurakuntien monikulttuurisuutta. Sarja jatkuu kahden viikon kuluttua. Silloin haastateltavana ovat sisarukset Lovisa Letchu ja Margaret Samuel.

TALKOISSA

Ohikulkijat surettavat lipaskerääjää

Varainkeruussa tarvitaan rutkasti sinnikkyyttä ja ripeasta mieltä. **Annilina Lassila, 15**, tuo mukanaan vielä ripauksen toiveikuutta.

"Maailmassa on paljon ihmisiä, jotka tarvitsevat apua. Onneksi on myös ihmisiä, jotka haluavat auttaa."

Lassila osallistuu ensi kertaa Yhteisvastuukeräykseen. Hän on kuullut Yhteisvastuusta paljon hyvää äidiltään, joka on ollut lipaskerääjänä. Ihmisten keskelle meneminen ei tyttöä jännitä.

"Ei minulla ole mitään erityistä suunnitelmaa. Aion mennä rennosti juttelemaan ihmisille ja kertoa Yhteisvastuusta jotain kiinnostavaa."

Lassila kulkee lipaan kanssa kauppakeskus Irossa Omenassa. Vinkkejä varainkeruuseen on antanut isovelji, joka on työskennellyt "feissarina" eli katukerääjänä Unicef-lastenjärjestölle. Lassila on vaurautunut myös siihen, että jotkut saattavat suhtautua välinpitämättömästi lipaskerääjiin.

"Totta kai tuntuu ikävältä, jos ihmiset kulkevat kadulla ohi. Vieläkin surullisempaa kuitenkin on, jos joku paiskaa oven kiinni avunpyytäjän kasvojen edestä."

Olarin seurakunnassa Yhteisvastuu on osa isokoulutusta. Sitä kautta myös Lassila päätyi keräykseen mukaan. Seurakunnan toiminta on hänelle mieluinen harrastus.

"En lähtenyt isoseksi pakosta tai kavereita matkiakseni. Ryhdyin isoseksi siksi, että se tuntui minusta luonteelta ja mukavalta."

Lassila kertoo saaneensa isokoulutuksesta samanhenkisiä kavereita. Hän odottaakin jo innolla kesän leiriä.

"On upeaa päästä järjestämään toisille ikimuistoinen ripari", Lassila hehkuttaa.

Teksti Sanna Kivikoski
Kuva Jukka Granström

Pakistanissa kuuluin kristittyjen pieneen vähemmistöön, täällä ulkomaalaiseen vähemmistöön, Espoon keskuksessa asuva Lovisa Letchu miettii.

Kristinusko teki Suomesta kodin

Kulttuurien kirkko

Pakistanissa syntynyt Lovisa Letchu on asunut Espoossa pitkään. Häntä on aina seurannut kokemus vähemmistöön kuulumisesta. Kokemuksen syyt vain ovat vaihtuneet.

Teksti Maria Vilja
Kuva Jukka Granström

Olen kävellä harhaan iltaohjelmassa, mutta huomaan vilkutuksen kerrostalon yläkkinassa. **Lovisa Letchu** toivottaa minut tervetulleeksi.

Tv-uutisissa raportoidaan juuri Etelä-Aasian tapahtumista. Letchu kuuntelee, sillä hän on kotoisin Pakistanista, läheltä Afganistanin rajaa.

Lovisa Letchu pitää entiseen kotimaahansa tiiviisti yhteyttä internetin avulla. "Saavuini Suomeen jo kolmisenkymmentä vuotta sitten ja siskoni kymmenen vuotta myöhemmin."

Tuohon aikaan yhteydenpito oli kirjeiden varassa. Nyt koko yhdeksänhengen lapsuuden perhe on suomalainen.

Espoon keskuksessa asuvan Lovisa Letchun päivät täyttyvät työstä ja sosiaalisesta elämästä. Letchu kertoo elämästään teen äärellä, joka laitetaan pakistanilaisittain.

"Työskentelen päiväkodissa ja

minulla on 12-vuotias tytär", Letchu kertoo.

"Oivoi! Tapaamme toisiamme päivittäin!" hän nauraa, kun kysyn, kuinka paljon sisarusket pitävät keskenään yhteyttä.

"Jos emme jonain päivänä tapaa, soittelemme!"

Tule kylään ihan muuten vaan

Perheen seitsemän sisarusta ja molemmat vanhemmat asuvat Suomessa lähemmäksi. Läkäävät äiti ja isä ovat Lovisalle tärkeitä. Hän viettää paljon aikaa vanhempiensa kanssa ja iloitsee siitä, että vanhemmat voivat hyvin.

"Vanhemmista huolehtiminen on vastavaroista. Hekin ovat huolehtineet minusta, kun olin pieni."

Lovisa Letchu kuuluu Espoon tuomiokirkkoseurakuntaan. Hänen yhteisöllinen elämäntapansa heijastuu myös siihen, mitä hän toivoo seurakunnalta.

"Toivoisin, että seurakunnan työntekijät voisivat vaikkapa tulla kylään, kun perhettä kohtaa ilo tai suru."

"Tai jopa ihan muuten vaan."

Vähemmistön tukena

Lovisa Letchu muistelee Pakistanin seurakuntaa, jossa pappi saattoi tupsahtaa vierailulle. "Tutulle papille oli helppo puhua".

Mietin, että täälläkin voitaisiin vetää albat niskasta ja lähestyä ihan konkreettisesti. Uskon, että silloin kun on uusi maassa ja seurakun-

nassa, sellainen tekisi vaikutuksen. Toisaalta, suurissa seurakunnissamme haasteet ja vahvuudet ovat toisenlaiset kuin pienissä.

Seurakunnan on tärkeää olla vähemmistöjen tukena, niinhän Jeesuksen oli elämässään. Vähemmistöön kuulumisen kokemus on kulkenut Letchun mukana koko elämän.

"Pakistanissa olimme vähemmistöä, koska vain kolme prosenttia pakistanilaisista on kristittyjä. Täällä Suomessa olemme vähemmistöä, koska olemme muualta kotoisin" hän kuvailee ja lisää: "Mutta täällä on ympärillä kristittyjä. Yhteisen uskon takia koen olevani täällä kotona."

maria.vilja@student.diak.fi

Kirjoittaja on Essen avustaja, joka opiskelee diakoniksi ja tekee lupputyötään monikulttuurisuudesta.

Viisiosaisessa juttusarjassa käsitellään Espoon seurakuntien monikulttuurisuutta. Sarja jatkuu kahden viikon kuluttua.

"Monikulttuurisuus on erilaisten ihmisten ja kulttuurien olemassaoloa, erilaisuuden hyväksymistä, sekä tasa-arvoa ihmisten ja kulttuurien välillä.

Monikulttuurinen seurakunta on seurakunta, jossa eri kulttuureista tulevien ihmisten on hyvä toimia ja olla kristittyjä yhdessä."

Viikon kasvo

Outi Wenell, Espoon tuomiokirkkoseurakunta

Tällä palstalla esitellään vuoron perään yksi Espoon ja Kauniaisten seurakuntien työntekijä.

"Yhdessä teemme enemmän"

Perhetyön tarve kasvaa

Perhetyönohjaaja Outi Wenellin työpäivät täyttyvät perhekerhoista sekä perhetyöstä, kuten leireistä ja pienryhmistä.

Hän kertoo innostuneesti juuri olleesta perheleiristä, jolla oli 12 perhettä, liki 60 ihmistä. Se oli hieno yhdessäoloa.

Perhetyössä keskeisiä ovat perheen, parisuhteen, vanhemmuuden ja eron kysymykset. Kaikessa tähdätään perhe- ja parisuhteen hyvinvointiin.

"Työkenttä on tosi laaja. Kysyntää ylittää resurssit."

Wenellin mukaan perheiden hyväksi pitäisi työskennellä useasta näkökulmasta. Moni kirkon toimintamuoto vetää yhä vähemmän väkeä. Vapautuvia työvoimaresursseja voitaisiin siirtää kasvavien tarpeiden hyväksi, kuten perhetyöhön. Ihmisten toiveita pitää kuunnella ja työ muuttaa uusien tarpeiden mukaan.

Outi Wenell on yhteistyön ihminen. Tiimeissä syntyy enemmän kuin yksin puurtamalla. Tärkeimmäksi yhteistyökumppaniksi hän nimeää kuitenkin Jumalan.

- Ykkösharrastus: Raamattu ja kirjat.
- Mieliruoka: lasten tekemä ruoka.
- Suosikkipaikka: luonto.
- Lempimusiikki: rauhallinen ja melodinen.
- Ihailemani henkilö: omat vanhemmat.

Teksti ja kuva: Maija Jalola

TALKOISSA

Listakeräyksessä on vanhan ajan henkeä

Valtaosa yhteisvastuukerääjistä suuntaa lippaan kanssa kaduille tai kaupakeskuksiin. **Helena Rajamäki**, 55, on päättänyt kuitenkin toisin. Tulevina viikkoina hän soittaa kymmenien leppävaaralaisten ovikelloa ja pyytää lahjoitusta Yhteisvastuulle.

"Halusin kokeilla vanhanaikaista keräämistä. Listakeräys tuo minulle mieleen äidin ja lapsuuden. Asuimme maalla, ja äitini kiersi kyläyhteisössä listan kanssa. Silloin ei ollut lipaskeräystä", Rajamäki muistelee.

Hän on aina lahjoittanut perinteisiin keräyksiin, mutta ei ole ollut aikaisemmin kerääjänä. Yhteisvastuuseen hän osallistuu Perkkään Marttojen kanssa. Marttoja valmisti tulevaan koitokseen seurakunnan diakoni.

"Meitä kaikkia sydähdytti se, mitä diakoni kertoi keräyskohteista. Ja nyt vielä tämä Haitin surullinen tapahtuma!"

Rajamäkeä koskettavat Yhteisvastuun tämänvuotiset kampanjajulistet, joissa pureudutaan lasten hätään.

"Olen lastentarhanopettaja. Keräykset, joilla autetaan lapsia, ovat aina lähellä sydäntäni."

Hänen mielestään vanhemmille päiväkotilapsille ja esikoululaisille voi kertoa, että maailmassa on ihmisiä, jotka tarvitsevat apua.

"Alle 5-vuotiaalle se voi olla kuitenkin liian käsittämätön ja vaikea asia", Rajamäki korostaa.

Rajamäki kiertäneen talonyhtiönsä lähes 50 asuntoa. Lisäksi hän käy lähikerrostalojen ovilla. Urakka ei häntä kauhistuta.

"Olen myönteisellä mielellä. Se on ihmisten oma asia, avaatko he ovensa vai eivät. Yritän myös ajatella, että täytyyhän ihmisten osallistua edes tällä tavalla."

Teksti Sanna Kivikoski
Kuva Jukka Granström

Viikon kasvo

Satu Manner, Tapiolan seurakunta

Tällä palstalla esitellään vuoron perään yksi Espoon ja Kauniaisten seurakuntien työntekijä.

"Monet on tullu tutuiksi"

Ovat kasvaneet isoiksi

Satu Manner on tuttu ja turvallinen hahmo sadoille nykyisille ja entisille tapiolalaislapsille. Lähes koko ikänsä Tapiolassa asunut Satu on näet vetänyt seurakunnan iltpäiväkerhoa peräti 24 vuotta.

"Moni moikkaa vastaantullessa, mutta kaikkia en enää tunne; ovat kasvaneet isoiksi neideiksi ja herroiksi."

Tällä hetkellä kerhossa on parikymmentä 7–8-vuotiasta. Puuhaa riittää, vaikka lasten päälle katsookin kaksi aikuista.

"Koen tekeväni tärkeää työtä. Mukavinta on vapaus ja lasten kanssa oleminen, haastavinta taas järjestyksenpito. Nykylapset ovat vilkkaampia kuin ennen. Tähän tosin vaikuttaa myös ryhmien suurentuminen."

Uskonnon opetus on luonnollinen osa kerhon toimintaa, muun muassa kaikki kirkolliset juhlat juhliataan. Kerran viikossa on haastushetki.

"Toisille tämä on hyvinkin tuttua, toisille ei."

Lasten kanssa riittää puuhaa ajoittain työpäivän jälkeenkkin, Mannerilla on kaksi lastenlasta.

- Lempiharrastus: kulttuuririennot.
- Lempiruoka: kantarellikastike.
- Suosikkipaikka: koti.
- Lempimusiikki: tilanteeseen sopiva.
- Ihailemani henkilö: vanhusten hoitotyössä mukana oleva.

Teksti Heikki Lukinmaa
Kuva Aarne Laasonen

Margaret Samuelin 7- ja 9-vuotiaat pojat käyvät kristillistä koulua.

Vauhtia ja vaikutusmahdollisuuksia

Kulttuurien kirkko

Pakistanilaisittain keitetty tee höyryää kupissa. Istumme Samuelien perheen ruokapöydässä keskustelemassa Espoon seurakuntien monikulttuurisesta toiminnasta.

Teksti ja kuva Maria Vilja

Margaret Samuel näyttää paperipinoa, johon on luonnosteltu ohjelmatarinon ulkomaalaistaustaisten kristittyjen tapahtumaa varten. Olanin seurakuntaan kuuluva Margaret on osallistunut aktiivisesti Espoon seurakuntien monikulttuuriseen toimintaan ja esimerkiksi tulevan tapahtuman suunnitteluun.

Tilaisuudesta on tulossa ihmisten itsensä näköinen. Seurakunnan työntekijät ovat pysytelleet takalalla ja vastuu ohjelmasta on Margaretilla ja muilla monikulttuurisen toiminnan aktiiveilla. Työtä on riittänyt.

"Vielä huomenna menemme Espoon keskukseen jakamaan tilaisuuden mainoksia", nauraa Margaret. Hän kutsuu minutkin, ja lupaan tulla, kunhan aikataulut vain menevät yksin.

Osallistumalla voi vaikuttaa

Margaret pohtii monikulttuurisen työn tulevaisuutta ja kannustaa ulkomaalaistaustaisia espoolaisia lähtemään mukaan tekemään toi-

minnasta totta.

"Esimerkiksi nyt ensimmäisen kerran pakistanilaisille on oma raamattupiiri. Ihmisten pitää olla mukana toteuttamassa tätä kaikkea."

Osallistumalla itse voi tehdä kirkosta sellaisen paikan, jossa itellä on hyvä olla. Monikulttuurinen toiminta pyrkii omalta osaltaan tuomaan seurakuntaelämään jotain sellaista, minkä Margaret muistaa elävästi Pakistanin kotiseurakunnastaan.

"Kirkossa tavattiin ihmisiä ja kirkkoon tukeuduttiin", hän kertoo.

Visiona vauhdikas kirkko

Otan varaslähdön tulevaan tapahtumaan selaillemalla ohjelmasuunnitelmia. Luvassa on ainakin ruokaa, laulua ja tanssia.

"Monikulttuurisuus on erilaisten ihmisten ja kulttuurien olemassaoloa, erilaisuuden hyväksymistä, sekä tasa-arvoa ihmisten ja kulttuurien välillä. Monikulttuurinen seurakunta on seurakunta, jossa eri kulttuureista tulevien ihmisten on hyvä toimia ja olla kristittyjä yhdessä."

"Pakistanissa, kuten Suomessa, on ollut tapana, että kirkossa ei oikein saisi tanssia", kertoo Margaret. "Mielestäni kirkossa voisi hyvin olla tanssia ja ylistystä. Jos muuallakin tanssitaan, niin miksi ei tanssittaisi myös kirkossa Jumalalle?"

Margaret, joka itse harrastaa afrikkalaisia tansseja, kaipaa seurakuntaan osallistumista ja vauhtia. "Suomalaiseen tapaan kuuluu, että rukoillaan hiljaisesti ja itsekseen. Joskus voitaisiin vaikka rukoilla yhdessä ääneen."

Seurakunta on yksi parturikampaajaksi opiskelevan Margaretin vapaa-ajan aktiviteeteistä. Elämässä kokonaisvaltaisesti vaikuttavat myös 7- ja 9-vuotiaat pojat, joiden yipeä äiti hän on. Margaret asettuu sohvalle kuvattavaksi ja kaappaa pojat kainaloonsa.

Pojat käyvät kristillistä koulua. "Minulle on tärkeää, että lasteni koulupäivä alkaa rukouksella. Nykyään kouluissa ollaan kovin varovaisia uskonnon kanssa, eikä kristillisiä perinteitä ja arvoja pidetä esillä. Se menee välillä liiallisuusiin."

Teekuppi tyhjenee ja on kotiinhähdön aika. Varmistan kuitenkin vielä kalenterista, että monikulttuurinen tapahtuma sopii aikatauluuni. Kyllä sopii. Näkemisiin, siis.

maria.vilja@student.diak.fi
Kirjoittaja on Essen avustaja, joka opiskelee diakoniksi ja tekee loppuyötään monikulttuurisuudesta. Viisiosaisessa juttusarjassa käsitellään Espoon seurakuntien monikulttuurisuutta. Sarja jatkuu kahden viikon kuluttua.

Monikulttuurisia elämyksiä

Kulttuurien kirkko

Lähes kaikki maanosat ja kaikki ikäryhmät ovat edustettuina, kun Espoon tuomiokirkon seurakuntatalossa alkaa ulkomaalaistaustaisten kristittyjen suuri tapahtuma.

Teksti Maria Vilja
Kuvat Eija Harju

Aulaan kantautuvat tervetulosanat vilkkaan puheensorinan läpi. Istupaikan löytäminen ei ole ihan helppoa. Vaikka sali ei ole tupaten täynnä, on paikalla kuitenkin jo lähes sata vierasta. Ja lisää saapuu koko ajan.

Tapahtuman esitteessä lukee *Christian gathering for immigrants*. Olen siis tullut ulkomaalaistaustaisten kristittyjen kokoukseen.

Tilaisuus on historiallinen. Kesäkuussa käynnistetty toiminta on poikkinut syksyn ensimmäisen ulkomaalaistaustaisten seurakuntalaisten itsensä järjestämän tilaisuuden.

Visiona on, että maahanmuuttajataustaiset ihmiset itse olisivat kantava voima monikulttuurisen toiminnan järjestämisessä. Vastavaa saattaa siis olla tiedossa lisää.

Lennokas tunnelma

On YK:n ihmisoikeuksien päivä ja puhutaan globaalia vastuusta. Osuva päivä kokoukseen astetta globaalimmalla porukalla.

Luulen, että lähes kaikki maanosat ovat edustettuina. Myös jokaisella ikäryhmällä taitaa olla edustajansa. Lounastauolla puristan kättä kaksi kuukautta vanhan tytön ja tämän isoisäidin kanssa.

Lennokas juontajakaksikko vie tilaisuutta eteenpäin mukaansatempaavista iskulauseista viljellen. "God is wonderful!", "Jumala on ihmeellinen!" huudahdus kantautuu talon kauimmaiseen nurkkaan

Kauklahdessa asuva sudanilainen Sara Drarr (ylemmässä kuvassa etualalla) johti ulkomaalaisten kristittyjen tapahtumassa sudanilaisten kuoroa. Kiinalaisen kristittyjen kuoron johtajana oli Yang Hai Ping (alemmassa kuvassa vas.). Hän asuu Espoon keskuksessa.

asti.

Ellen olisi niin sietämättömän luterilainen, voisin hypähtää penkistä ylös ja huudahtaa "Halleluja!"

Maailmanpörömatka uskoon

Ohjelma numerot vievät maailmanpörömatkalle. Ihmiset eri

puolilta maailmaa ylistävät Jumalaa oman kulttuurinsa tavalla.

Aluksi vähän kummastellen katseleva yleisö tempautuu mu-

kaan esityksiin. Tällaista lisää. Kädet lyövät tahtia sudanilaiselle laulesitykselle. Rummutus ja kiljaukset kantavat varmaan Espoon-torille asti.

Sanoista emme ymmärrä muuta kuin kohdan "Amen!" mutta väliäköös tuolla. Yhtä innostava on kambodžalaisten tanssiesitys, kymmenhenkisen kiinalaiskuoron laulut, pakistanilainen musiikki ja venäläisen Andrein todistuspuheen-vuoro.

Ovet levällään

Ruoka on valmista ja palaamme hetkeksi maailmalta Espoon seurakuntatalolle. Ruokailun aikana on tilaa sille tärkeälle verkostoitumiselle.

Ulkomaalaistaustaisten kristittyjen toiminnassa yksi keskeinen päämäärä on, että maailmalta saapuneet kristityt tapaavat toisiaan ja suomalaisia kristittyjä. Täällä syntyy seurakuntayhteyttä yli kieli- ja kulttuurirajojen.

Ohjelman loppupuolella päästään YK:n ihmisoikeuksien päivän teemoihin. Paneelikeskustelu globaalista vastuusta johdattaa maahanmuutto- ja monikulttuurisuus-kysymysten äärelle. Vastuun kantaminen alkaa silmistä, siitä, että näkee toiset siskoina ja veljinä.

Oven ja lompakon vuoro tulee myös, mutta ensimmäisenä tulee avata silmät, pohtii pastori Marja-Liisa Nokelainen.

Tällainen tapahtuma osoittaa, että ainakin Espoon seurakunnissa on avattu silmät. Myös kirkon ovet ovat levällään. Toivottavasti mahdollisimman monet voivat kävellä niistä sisään uuteen hengelliseen kotiin.

maria.vilja@student.diak.fi

Kirjoittaja on Essen avustaja, joka opiskelee diakoniksi ja tekee loppuyötään monikulttuurisuudesta. Viisiosaisessa juttusarjassa käsiteltiin Espoon seurakuntien monikulttuurisuutta. Tässä sarjan viimeisessä osassa vierailaan Espoon seurakuntien ulkomaalaistaustaisten jäsenten järjestämässä tapahtumassa.

PIETARI

-Pohjolan Venetsia alk. 249€

3 päivää omatoiminen junamatka
Lähdöt Helsinki, Tikkurila, Lahti, Kouvola
pe 26.3., 2.4., 16.4., 23.4., 30.4., 21.5., 4.6.,
20.8., 3.9., 17.9., 1.10., 15.10., 29.10., 12.11.,
26.11., 10.12., 31.12.

ti 29.6., 6.7., 13.7., 20.7., 27.7., 3.8.
Sokos Hotel Vasilievsky alk. 249€
Sokos Hotel Palace Bridge alk. 285€

Hintaan sisältyy:

- meno-paluu junamatka Pietariin Sibeliun-junalla
- kuljetus Pietarin rautatieasemalta (Finlandsky) hotelliin ja takaisin
- hotelliyöpymiset (H2) aamiaisella
- hotellin rekisteröintimaksu
- Lisämaksusta viisumi.

PIETARI - TERIJOKI - VIIPURI

4 päivää (bussi) alk. 459€

5.7., 12.7., 19.7., 26.7.

UUTUUS!

Hintaan sisältyy:

- bussikuljetukset alkaen Helsingistä
- hotelliyöpymiset 2 hengen huoneessa Pietarissa (2 yötä) ja Terijoella (1 yö)
- ateriat matkajohdajan mukaan (aamiaiset hotelleissa, 1 lounas, 1 illallinen)
- ryhmäviisumi
- hotellin rekisteröintimaksu

VIIPURI

2 päivää (bussi/laiva) alk. 149€

8.6., 15.6., 16.6., 27.6., 30.6., 1.7., 5.7., 7.7.,
12.7., 14.7., 19.7., 20.7., 21.7.,
28.7., 29.7., 8.9.

UUTUUS!

Hintaan sisältyy:

- kotimaan kuljetus Lappeenrantaan m/p
- laivamatka Lappeenranta - Viipuri - Lappeenranta
- kiertoajelu Viipurissa
- hotelliyöpymiset (H2) aamiaisella
- kuljetus hotelli - satama Viipurissa
- satamamaksu

Viisumivapaa!

MATKAPOJAT

Myyntipalvelu: p. 010 2323 200

www.matkapojat.fi • Palvelumaksu 10 €/varaus

Lisämaksusta kuljetukset satamaan/lentokentälle.
Hinnat ovat alkaen hintoja / henkilö - Alkaen-hintaa ei kaikilla lähdoilla

KUVI4808/04a/MJM/vu SMAL 109395